

КАЛАШНИКОВ ПРОТИ РОСІЇ (KALASHNIKOV v. RUSSIA)

У справі «Калашников проти Росії»

Європейський суд з прав людини (третя секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли судді:

- п. Ж.-П. Коста (J.-P. Costa), голова
 - п. В. Фурманн (W. Fuhrmann)
 - п. Л. Лукайдес (L. Loucaides)
 - сер Ніколас Братца (Sir Nicolas Bratza)
 - пані Х. С. Грев (H. S. Greve)
 - п. К. Трая (K. Traja)
 - п. А. Ковлер (A. Kovler),
 - а також пані С. Долле (S. Dollé), секретар секції,
- після нарад за зчиненими дверима 18 вересня 2001 року та 24 червня 2002 року постановляє таке рішення, ухвалене в останній із зазначених днів:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу розпочато за заявою (№ 47095/99) проти Російської Федерації, поданою до Суду на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини та основних свобод (Конвенція) громадянином Росії Валерієм Єрмиловичем Калашниковим (*Valeriy Yermilovich Kalashnikov*) (заявник) 1 грудня 1998 року.

2. Заявник скаржився, зокрема, на умови тримання його під вартою, тривалість тримання під вартою і тривалість кримінального провадження проти нього.

3. Заяву було передано до колишньої третьої секції Суду (пункт 1 правила 52 Регламенту Суду). Зі складу цієї секції для розгляду справи (пункт 1 статті 27 Конвенції) було сформовано палату, як передбачає пункт 1 правила 26 Регламенту Суду.

4. Заявник і Уряд подали свої зауваження щодо прийнятності та суті справи (пункт 3 (b) правила 54). Кожна зі сторін відповіла у письмовій формі на зауваження іншої сторони.

5. Відкрите слухання стосовно прийнятності скарги та справи по суті відбулося 18 вересня 2001 року в Палаці прав людини, Страсбург (пункт 4 правила 54).

На судовому розгляді були присутні:

a) від Уряду

п. П. Лаптєв (P. Laptev),
Уповноважений представник
Російської Федерації в ЄСПЛ,
п. Ю. Берестнєв (Y. Berestnev),
п. С. Волковський (S. Volkovsky),
п. С. Разумов (S. Razumov),
п. Ю. Калінін (Y. Kalinin),
п. К. Бахтіяров (K. Bahtiarov),
п. О. Анкудинов (O. Ankudinov),
п. В. Власихін (V. Vlasihin),

радники;

експерти;

b) від заявитика

пані К. Москаленко (K. Moskalenko),
Московський центр міжнародного захисту,
п. Н. Сонкін (N. Sonkin),
Московська обласна колегія адвокатів
п. В. Калашников,

адвокати,

заявник.

6. Суд заслухав звернення п. П. Лаптєва, пані К. Москаленко та п. Н. Сонкіна, а також відповіді п. В. Власихіна, п. П. Лаптєва і пані К. Москаленко на запитання трьох суддів.

На вимогу Суду Уряд надав фотографії камери, в якій утримувався заявник. Було також подано відеофільм із зображенням камери та довколишніх приміщень після ремонту, який було зроблено вже після звільнення заявитика.

7. Ухвалою від 18 вересня 2001 року Суд оголосив заяву частково прийнятною.

Згодом він дійшов висновку, що виїжджати з перевіркою на місце або направляти «місію з метою встановлення фактів» немає потреби, оскільки в розпорядженні Суду була достатня кількість матеріалів для того, щоб зробити висновки у справі. Крім того, він вважав, що подібними заходами не вдастся досягти жодної користі, оскільки нинішні умови в камері, як свідчить відеозапис, уже нічим не нагадують умови під час перебування в ній заявитика, що також підтвердили надані фотографії.

8. 1 листопада 2001 року Суд змінив склад своїх секцій (пункт 1 правила 25), проте розгляд цієї справи і далі здійснювала палата, сформована зі складу колишньої третьої секції.

9. Сторони не подали додаткових зауважень щодо суті заяви.

10. 28 грудня 2001 року заявитик висунув вимогу про справедливу сatisfакцію, згідно зі статтею 41 Конвенції, у відповідь на що Уряд подав свої зауваження.

ЩОДО ФАКТІВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

11. Заявник, 1955 року народження, проживає в Москві. На час, що розглядається, він був головою Північно-східного акціонерного банку.

12. 8 лютого 1995 року проти заявника було порушено кримінальну справу, деталі якої викладені нижче, в підрозділі В. 29 червня 1995 року заявника взяли під варту, і, згідно з рішенням Магаданського міського суду від 3 серпня 1999 року, його було визнано винним у незаконному привласненні коштів банку і засуджено до ув'язнення.

A. Умови тримання під вартою

13. У період з 29 червня 1995 року до 20 жовтня 1999 року заявника тримали під вартою в закладі I3-47/1 (слідчий ізолятор № 1 (СІЗО-1)) м. Магадана. 20 жовтня 1999 року для відбування покарання за рішенням міського суду від 3 серпня 1999 року його було відправлено до виправної установи АВ-261/3, розташованої в селищі Талая. 9 грудня 1999 року його знову перевели до слідчого ізолятора в Магадані, де він і відбував покарання аж до свого звільнення 26 червня 2000 року.

1) Подання заявника щодо фактів у справі

14. Стосовно першого періоду тримання під вартою в Магаданському слідчому ізоляторі, заявник стверджував, що його тримали в камері площею 17 м², в якій було 4 двоярусних ліжка. При цьому в камері майже весь час перебувало 24 в'язні, і лише іноді їх кількість зменшувалася до 18. Оскільки на трьох в'язнів було одне спальне місце, спати їм доводилося по черзі. Решта чекала на свою чергу, лежачи або сидячи на підлозі чи картонних коробках. До того ж не було умов для нормального сну, оскільки в камері весь час був увімкнений телевізор, а вдень там панували постійна метушня та гамір. Світло в камері ніколи не вимикалось.

15. Унітаз був у кутку камери на видноті. Він був відокремлений перегородкою лише від умивальника, але не від житлової частини камери та обіднього столу. Унітаз стояв на висоті півметра від підлоги, а висота перегородки становила 1,1 м. Таким чином, людину, що користувалася туалетом, бачили не лише співкамерники, а й наглядач, який спостерігав за в'язнями через віконце у дверях.

В'язні змушені були їсти за столом, який стояв за метр від туалету. До того ж єжа була низької якості.

16. У камері була відсутня вентиляція, влітку там було надзвичайно жарко й задушливо, а взимку — дуже холодно. Повітря затхле, тому вікно весь час було відчинене. Оскільки навколо нього постійно й багато курили, заявник мимоволі став пасивним курцем. Він стверджує, що йому ніколи не видавали належної постільної білизни та посуду. Усе, що він отримав від адміністрації,

це ватяний матрац і тонка фланелева ковдра, посуд він був змушений позичати у своїх співкамерників, яким його передавали родичі з дому.

17. Камери слідчого ізолятора кишіли тарганами й мурахами, проте жодних дій для їх винищенння не вживалося. Єдиний санітарний профілактичний захід полягав у тому, що раз на тиждень наглядачі приносили в'язням один літр хлорного дезінфікуючого засобу для туалету.

18. У заявника виникли різноманітні шкірні хвороби та грибкові інфекції, через що він втратив нігти на пальцях ніг та на кількох пальцях рук. Під час судового розгляду його справи — з 11 листопада 1996 року до 23 квітня 1997 року та з 15 квітня 1999 року до 3 серпня 1999 року — оголошувались перерви в судових засіданнях, щоб заявник міг пройти курс лікування від корости.

Шість разів до камери, в якій тримали заявника, поміщували в'язнів, хворих на туберкульоз та сифіліс, у зв'язку з чим йому робили профілактичні ін'єкції антибіотиків.

19. Заявник стверджував, що його прогулянки за межами камери тривали лише одну годину на день, а гарячий душ він міг приймати тільки двічі на місяць.

20. Насамкінець заявник стверджував, що після того, як 9 грудня 1999 року його знову перевели до слідчого ізолятора, умови тримання суттєво не поліпшилися. Він не був забезпечений ані належною постільною білизною, ані рушниками, ані посудом. Через відсутність відповідних медикаментів не було можливості лікуватися від шкірних хвороб. Камера, в яку його помістили, так само кишіла тарганами, і заходи з їх винищенння не проводились уже протягом 5 років. Проте в березні-квітні 2000 року кількість в'язнів у його камері на 8 ліжок зменшилася до 11.

2) *Подання Уряду щодо фактів у справі*

21. Уряд стверджував, що площа камери, в якій тримали заявника, становить 20,8 м². У заявника було окреме спальнє місце, постіль, посуд та можливість отримання медичної допомоги. Камера розрахована на вісімох в'язнів. Через загальне переповнення слідчого ізолятора на кожне ліжко припадало по двоє-троє в'язнів. У камері, де тримали заявника, перебувало 11 і більше в'язнів упродовж усього часу, який розглядається, а зазвичай кількість в'язнів у ній дорівнювала 14. В'язні спали по черзі таким чином, щоб кожен міг спати по вісім годин. Усім в'язням видавалися ватяні матраци, бавовняні ковдри та простирадла.

22. Камера, де перебував заявник, обладнана санвузлом — унітазом та умивальником. Унітаз розташований у кутку камери і відділений від житлової частини камери перегородкою висотою 1,1 метра, що забезпечувало його відокремленість. Такі норми встановлені «Інструкцією з проектування та будівництва слідчих ізоляторів Міністерства внутрішніх справ СРСР», затверденою 25 січня 1971 року.

Уряд надав Суду фотографії камери, в якій тримали заявника і умови перебування в якій, за оцінкою заявника, дещо поліпшилися порівняно з моментом його поміщення під варту в цій установі. Уряд також передав Суду відеозапис із зображенням приміщень слідчого ізолятора після капітального ремонту, який було зроблено вже після звільнення заявника.

23. У камері є вікна, які забезпечують доступ свіжого повітря та денного світла. Обладнати камеру вентиляційною системою було неможливо. У спеку для поліпшення вентиляції можна було відчинити віконце у дверях камери. окрім того, в'язні могли також користуватися маленькими вентиляторами, які їм передавали родичі.

24. Телевізор, який був у камері, належав заявниківі, отже, він сам міг вирішувати, коли його вмикати й вимикати. У цій місцевості телевізійні програми не транслюються цілодобово.

25. 11 лютого 1998 року в одного з ув'язнених у цій камері виявили сифіліс. Цього в'язня негайно перевели до одиночної камери, і він пройшов курс лікування від цього захворювання. Решта в'язнів, які перебували в одній камері із хворим, зокрема й заявник, 26 лютого 1998 року пройшли профілактичний курс лікування і здали аналізи на серологічну реакцію. Ці заходи були здійснені згідно з «Нормами медичного обслуговування осіб, що перебувають у слідчих ізоляторах та вправно-трудових установах Міністерства внутрішніх справ СРСР», затвердженими 17 листопада 1989 року.

У січні 1999 року один із блоків слідчого ізолятора було закрито на ремонт, у зв'язку з чим в'язнів, які там перебували, розподілили по інших камерах. В'язні, яких перевели до камери заявника, перебували там протягом тижня, деякі з них були хворі на туберкульоз. Проте, на думку медичного персоналу, це не становило загрози для інших в'язнів, оскільки хворі в цей період проходили амбулаторне лікування.

2 червня 1999 року до камери заявника було поміщено в'язня, в якого спостерігалися залишкові ознаки туберкульозу. Цей в'язень протягом двох місяців проходив профілактичне лікування з метою запобігання можливих рецидивів захворювання. Оскільки він не страждав на відкриту форму туберкульозу, небезпеки зараження інших в'язнів не було.

Заявникові неодноразово робили флюорографію, і жодних відхилень від норми в грудній клітці у нього виявлено не було.

15 червня 1999 року до камери, де перебував заявник, помістили в'язня, який у цей період проходив лікування від сифілісу. Проведений після цього медичний огляд дав негативний результат. Зроблені з огляду на це аналізи крові заявника також дали негативний результат.

26. Заявник систематично проходив медичний огляд і діставав медичну допомогу від дерматолога, терапевта і стоматолога. Коли в нього виявляли різноманітні захворювання (нейроциркуляторну дистонію, коросту, грибкові захворювання), йому негайно надавали медичну допомогу. Для лікування заявника під час судових слухань оголошувались перерви.

27. Заявник міг приймати душ один раз на тиждень, йому також щодня протягом двох годин дозволялися прогулянки.

28. Нарешті, Уряд повідомив, що для запобігання інфекційних захворювань у слідчих ізоляторах з метою своєчасного знищення патогенних мікроорганізмів, членистоногих та гризунів, згідно із згаданими вище Нормами МВС СРСР 1989 року, здійснюється профілактична дезінфекція. При цьому зазначалося, що проблема поширення комах у слідчих ізоляторах справді існує.

3) Медична картка заявителя та висновок експертної медичної комісії

29. Як свідчить медична картка заявителя, у грудні 1996 року він хворів на коросту, в липні та серпні 1997 року — на алергічний дерматит, у червні 1999 року в нього виникло інфекційне грибкове захворювання на ступнях, у серпні 1999 року — на нігті руки, у вересні 1999 року в нього виявили мікоз, а в грудні 1999 року — інфекційне грибкове захворювання на ступнях, руках та в паховій ділянці. У медичній картці зазначено, що було проведено лікування всіх цих захворювань.

30. Висновок експертної медичної комісії, підготовлений у липні 1999 року, свідчив про те, що заявителю хворів на нейроциркуляторну дистонію, астено-невротичний синдром, хронічний гастродуоденіт, інфекційні грибкові захворювання ніг, рук та пахової ділянки, а також на мікоз.

**В. Провадження у кримінальній справі
та оскарження запобіжного ув'язнення**

31. 8 лютого 1995 року заявителя було притягнуто до кримінальної відповідальності за обвинуваченням у незаконному привласненні коштів банку, і щодо нього було застосовано запобіжний захід у вигляді підписки про невиїзд. Було порушено кримінальну справу за номером 48529.

32. 17 лютого 1995 року йому було пред'явлено обвинувачення у привласненні 2 050 000 акцій, які належали іншій компанії.

33. 29 червня 1995 року за постановою слідчого, санкціонованого прокурором, заявителя було заарештовано і поміщено під варту на час проведення слідства на тій підставі, що він перешкоджав встановленню істини під час кримінального розслідування. Зокрема, в постанові зазначалося, з наведенням конкретних фактів, що заявителю відмовлявся надати певні банківські документи, необхідні для слідства, здійснював тиск на свідків і підробляв документи. У постанові також вказувалося на тяжкий характер правопорушення, в якому обвинувачувався заявител.

Строк його тримання під вартою згодом подовжувався рішеннями відповідного прокурора, дати прийняття яких не вказуються.

34. 4 липня 1995 року, 31 серпня 1995 року і 26 вересня 1995 року адвокат заявителя подавав клопотання про його звільнення з-під варти до Магаданського міського суду, який відхилив ці клопотання, відповідно, 14 липня 1995 року, 9 вересня 1995 року і 4 листопада 1995 року.

35. Заявник стверджував, що із серпня 1995 року до листопада 1995 року слідство не проводилося, оскільки обидва слідчі, які вели цю справу, перебували у відпустках, а особа, якій тимчасово передали його справу, не вживала жодних заходів.

36. 14 грудня 1995 року заявників було пред'ялено обвинувачення, яке містило 8 додаткових пунктів, пов'язаних із незаконним привласненням коштів банку.

37. 6 лютого 1996 року попереднє слідство за обвинуваченням, пред'явленим заявників, було завершено і справу передано до Магаданського міського суду.

38. 1 березня 1996 року заявник подав до міського суду клопотання про звільнення з-під варти, яке було відхилено 27 березня 1996 року.

39. У цей самий день міський суд ухвалив рішення повернути справу прокуророві Магаданської області для проведення додаткового розслідування. Прокурор області подав до Магаданського обласного суду протест на рішення про повернення справи для додаткового розслідування, який було відхилено 29 квітня 1996 року.

40. Після завершення додаткового розслідування 15 травня 1996 року прокурор області 19 червня 1996 року передав справу до міського суду.

41. Тим часом 16 травня 1996 року заявник подав до міського суду клопотання про звільнення з-під варти, в якому зазначив, що через погані умови тримання під вартою стан його здоров'я погіршився. 26 травня 1996 року клопотання було відхилено.

23 червня 1996 року заявник подав іще одне клопотання про звільнення.

42. 11 листопада 1996 року міський суд розпочав розгляд справи заявителя. Того самого дня він відхилив клопотання заявителя про звільнення, подане 23 червня 1996 року.

43. Під час судового засідання 27 грудня 1996 року заявник звернувся до міського суду з клопотанням про звільнення з-під варти з медичних причин. Він заявляв, що в його камері перебуває 21 в'язень, спальних місць лише 8; відсутня вентиляція при тому, що всі в'язні курять; постійно й надто гучно працює телевізор; крім того, він захворів на коросту. Отримавши медичну довідку, яка засвідчувала факт захворювання на коросту, суд відклав розгляд справи до 14 січня 1997 року. При цьому клопотання заявителя про звільнення з-під варти суд відхилив через тяжкість правопорушення, в якому той обвинувачувався, і через ризик того, що у випадку звільнення з-під варти він перешкоджатиме встановленню істини.

44. Розгляд справи заявителя міським судом тривав до 23 квітня 1997 року.

7 травня 1997 року розгляд справи було відкладено у зв'язку з усуненням з посади головуючого судді за вчинення неналежних дій, які не мали стосунку до справи заявителя.

45. 15 червня 1997 року заявник знову подав клопотання про звільнення, посилаючись на погані умови тримання його під вартою.

46. У липні 1997 року справу заявителя було передано іншому судді, який призначив слухання на 8 серпня 1997 року. У призначений день засідання не відбулося, оскільки через стан здоров'я заявителя не зміг бути на ньому присутнім. Клопотання заявителя про звільнення було відхилене через тяжкість правопорушення, в якому той обвинувачувався, і через ризик того, що він перешкоджатиме встановленню істини в кримінальній справі.

Наступне клопотання заявителя про звільнення з-під варти, подане 21 вересня 1997 року, було відхилено 21 жовтня 1997 року.

47. 22 жовтня 1997 року заявителя подав скаргу з приводу своєї справи до Магаданського обласного суду з проханням передати справу з міського суду до обласного суду. Він також подав скаргу до Верховного Суду Російської Федерації, який направив її на перевірку до Магаданського обласного суду. Листами від 31 жовтня 1997 року і 25 листопада 1997 року обласний суд повідомив заявителя про відсутність підстав для віднесення справи до юрисдикції цього суду і запропонував йому звертатися з будь-якими питаннями з приводу його справи до міського суду. Обласний суд також зобов'язав міський суд вжити заходів для розгляду справи заявителя.

48. 21 листопада 1997 року заявителя подав скарги до різних інстанцій, зокрема до Адміністрації Президента Російської Федерації, до Магаданського міського суду, до Вищої кваліфікаційної колегії суддів — органу, який займається питаннями професійної компетентності суддів, — а також до Генерального прокурора. У своїх скаргах він вказував на жахливі умови, в яких його тримали без будь-якого рішення по суті обвинувачень, на те, що захворів на різноманітні шкірні хвороби, втратив нігті на пальцях ніг і страждає від серцевого болю.

49. У листі від 5 лютого 1998 року голова Магаданського міського суду, посилаючись на складність справи та велику завантаженість суддів, повідомив заявителя, що суд поновить розгляд його справи до 1 липня 1998 року.

50. 11 лютого 1998 року Магаданський обласний суд направив до міського суду 11 скарг заявителя, які він отримав від Генерального прокурора, Верховного Суду та інших інстанцій.

51. 23 лютого 1998 року заявителя оголосив голодування, щоб привернути увагу органів влади до надмірної тривалості свого перебування під вартою в той час, коли судового розгляду його справи не відбувалося. Голодування тривало до 17 березня 1998 року.

52. 1 березня 1998 року заявителя подав скаргу з приводу своєї справи до Адміністрації Президента Російської Федерації і до комітету Державної Думи з проханням посприяти в переданні його справи на розгляд до Магаданського обласного суду.

53. 3 березня 1998 року Управління юстиції Магаданської області у відповідь на скаргу заявителя, подану до Міністерства юстиції Російської Федерації, заявило, що суд зможе розглянути справу в другій половині 1998 року.

54. У той самий період заявник звернувся до Конституційного Суду Російської Федерації з проханням перевірити конституційність положень статей 223-1 і 239 Кримінально-процесуального кодексу, що стосуються граничних строків початку розгляду справ у суді. У листі від 10 березня 1998 року Конституційний Суд повідомив заявителя, що, оскільки згадані положення не встановлюють жодних граничних строків тримання під вартою на час судового розгляду справи, його прохання не підлягає розгляду.

55. Заявник також подав скаргу з приводу затримки в розгляді його справи до Вищої кваліфікаційної колегії суддів, яка листом від 30 березня 1998 року доручила розглянути це питання Магаданському обласному суду.

56. 2 квітня 1998 року заявник подав скаргу до Верховного Суду на затягування із призначенням дати судового слухання його справи, посилаючись, зокрема, й на погані умови тримання його під вартою. Копії цієї скарги були направлені також і до інших інстанцій. Усі скарги заявителя, направлені до різних інстанцій, передано на розгляд до Магаданського міського суду.

57. 13 квітня 1998 року Магаданський обласний суд повідомив заявителя про те, що міському суду було запропоновано вжити заходів для розгляду його справи. У повідомленні обласного суду також зазначалося, що ця справа має бути розглянута в першій інстанції міським судом, а обласний суд може виступити лише як касаційна інстанція.

58. 25 травня 1998 року заявник подав клопотання до міського суду про передання його справи для розгляду в обласний суд.

Згідно з рішенням голови обласного суду від 28 травня 1998 року, з метою прискорення розгляду справу заявителя було передано до Хасинського районного суду.

59. 11 червня 1998 року заявник звернувся зі скаргою до Вищої кваліфікаційної колегії суддів у зв'язку із затримкою початку судових слухань у його справі.

60. 16 червня 1998 року заявник звернувся до Хасинського районного суду з проханням звільнити його з-під варти, вказавши у своєму зверненні, що стан його здоров'я погіршився через нездовільні умови перебування в переповненій камері слідчого ізолятора.

Того самого дня він звернувся із заявою до Хасинського районного суду з проханням передати його справу до Магаданського обласного суду. У своїй заяві він зазначив, що рішення про передання його справи Хасинському районному суду незаконне і що віддаленість цього суду від м. Магадана ускладнить об'єктивний і справедливий розгляд справи.

61. 1 липня 1998 року заявник подав скаргу до обласного суду, в якій повідомляв, що Хасинський районний суд досі не призначив день слухання, і звернувся з проханням прискорити розгляд.

62. Оскільки заявник не погодився з тим, щоб його справу розглядав Хасинський районний суд, 3 липня 1998 року її було повернуто до Магаданського міського суду.

63. 8 липня 1998 року заявник отримав листа з обласного суду, де повідомлялося про відсутність підстав для того, щоб цей суд виступив як суд першої інстанції й відніс цю справу до своєї юрисдикції.

Наступного дня заявник звернувся до міського суду з проханням про своє звільнення з-під варти, посилаючись на погані умови тримання його під вартою.

64. 31 липня 1998 року заявник подав скаргу до Вищої кваліфікаційної колегії суддів з приводу того, що міський суд упродовж тривалого часу не розглядає його справу. 19 серпня 1998 року скаргу було передано до Магаданського обласного суду із запитом про надання інформації як стосовно скарги, так і стосовно роботи міського суду. 27 серпня 1998 року обласний суд направив скаргу заявника до міського суду.

Заявник також звернувся зі скаргою на зволікання щодо початку судового розгляду до Магаданського обласного суду, який 11 серпня 1998 року передав цю скаргу до міського суду.

65. 7 вересня 1998 року заявник звернувся зі скаргою до Вищої кваліфікаційної колегії суддів, в якій зауважив, що Магаданський обласний суд направляє усі його попередні скарги до міського суду, не вживаючи жодних заходів. 23 вересня 1998 року скарга заявитика була направлена до Магаданського обласного суду з нагадуванням про раніше зроблений запит про надання інформації щодо причин такої тривалої затримки в розгляді справи заявитика. 7 вересня 1998 року заявник також подав скаргу з приводу затримок у розгляді справи до Верховного Суду.

5 жовтня 1998 року заявник подав нові скарги до обласної та Вищої кваліфікаційної колегії суддів.

66. 13 листопада 1998 року міський суд призначив слухання на 28 січня 1999 року.

67. 25 листопада 1998 року заявник звернувся до Вищої кваліфікаційної колегії суддів, оскарживши дії голови Магаданського міського суду і вимагаючи порушення проти нього кримінальної справи. 22 грудня 1998 року скаргу було передано на розгляд голові Магаданського обласного суду з проханням у випадку, якщо твердження заявитика виявляться обґрунтованими, надіслати звіт до відповідної кваліфікаційної колегії.

16 грудня 1998 року Магаданський обласний суд передав чергову скаргу заявитика до міського суду.

68. 18 січня 1999 року заявник звернувся до міського суду з клопотанням про звільнення з-під варти.

69. 28 січня 1999 року Магаданський міський суд ухвалив рішення про повернення справи заявитика прокуророві для проведення додаткового розслідування у зв'язку з порушенням процесуальних норм з боку органів слідства. Вказані порушення полягали в неповному ознайомленні обвинуваченого з матеріалами справи на завершальному етапі попереднього слідства, а також у неточностях під

час реєстрації документів справи. Суд відхилив клопотання заявника про звільнення у зв'язку з тяжкістю пред'явлених йому обвинувачень і ризиком того, що в разі свого звільнення з-під варти він перешкоджатиме встановленню істини. Заявник оскаржив це рішення в Магаданському обласному суді, який 15 березня 1999 року відхилив його скаргу. Водночас обласний суд скасував рішення про повернення справи органам слідства як необґрунтоване і видав розпорядження міському суду розпочати розгляд справи. окремою ухвалою, винесеною того самого дня, обласний суд визнав тривалу затримку в розгляді необґрунтованою, оскільки справа не була особливо складною, і зобов'язав міський суд протягом місяця надати інформацію про вжиті заходи.

70. 17 березня 1999 року заявник знову звернувся до міського суду з проханням про звільнення його з-під варти.

Того самого дня він звернувся до Вищої кваліфікаційної колегії суддів зі скаргою на тривале тримання його під вартою без рішення суду. Через п'ять днів заявник звернувся з такою самою скаргою до обласної кваліфікаційної колегії суддів.

5 квітня 1999 року заявник подав іще одну скаргу до Вищої кваліфікаційної колегії суддів з приводу тривалої затримки в розгляді справи.

71. 15 квітня 1999 року міський суд поновив розгляд справи заявника.

Під час слухання 20 квітня 1999 року прокурор звернувся з проханням про призначення психіатричного огляду заявника для оцінки стану його психічного здоров'я внаслідок тривалого перебування під вартою. Міський суд задовольнив це прохання і відклав слухання до 30 квітня 1999 року.

72. Під час слухання 30 квітня 1999 року заявник знову подав клопотання про звільнення його з-під варти, яке також було відхилено. Він стверджував, що страждає від недосипання. У його камері перебувало 18 в'язнів, які вимушенні були спати по черзі. Він також заявив, що не зможе перешкоджати встановленню істини у справі, оскільки всі слідчі дії були вже проведені.

Прокурор, який брав участь у слуханні, звернувся до міського суду з проханням направити вимогу до адміністрації слідчого ізолятора, в якому перебував заявник, щоб йому були забезпечені умови для нормального сну і відпочинку на час розгляду справи в суді. Прокурор також заявив про намір подати аналогічне клопотання прокуророві, який здійснює нагляд за діяльністю слідчих ізоляторів.

Заявник повідомляє, що згодом згаданий прокурор відвідав його камеру і визнав, що умови перебування там незадовільні, заявивши при тому, що в інших камерах умови не кращі, а коштів на їх поліпшення немає.

73. Під час слухання 8 червня 1999 року заявник подав клопотання про звільнення. Він зазначав, що в камері, де перебувають 18 в'язнів, він не може належним чином підготуватися, щоб дати свідчення в суді. Він також заявив, що двічі заражався коростою і що йому не міняють постільну білизну. Клопотання заявника було відхилено.

74. Під час слухання 16 червня 1999 року заявник знову подав клопотання про звільнення, посилаючись на погані умови тримання його під вартою. Він також заявив, що в нього виникло грибкове захворювання, а все тіло вкрите виразками від укусів блошиць, якими кишіло його ліжко. Він змушений використовувати одне ліжко разом з двома іншими в'язнями. Душ в'язні приймають лише двічі на тиждень. Повітря в камері затхле, оскільки всі курять. Він погано себе почуває, у нього болить серце. Його вага зменшилася з 96 до 67 кг. Він також зазначив, що не зможе перешкоджати розгляду справи у випадку свого звільнення з-під варти.

Міський суд ухвалив рішення залишити клопотання заявника без розгляду, оскільки воно не було вочевидь пов'язане з питаннями даного слухання.

75. 22 червня 1999 року Вища кваліфікаційна колегія суддів усунула з посад голову Магаданського міського суду, голову Магаданського обласного суду та двох його заступників у зв'язку із затягуванням розгляду справи заявника.

76. Під час слухання в міському суді 23 червня 1999 року заявник зазначив, що не може взяти участь у слуханні через погіршення стану здоров'я. Суд призначив медичний огляд заявника експертною комісією з метою встановлення, чи стан його здоров'я давав змогу брати участь у слуханні і чи не потребував заявник госпіталізації.

У своєму висновку, поданому в липні 1999 року (точна дата не вказана), експерти зазначають, що заявник має низку захворювань (див. пункт 30 вище). На їхню думку, лікування цих захворювань не вимагало госпіталізації і заявник міг і надалі перебувати в слідчому ізоляторі. Експерти дійшли висновку, що стан здоров'я заявника давав йому змогу брати участь у слуханнях і давати свідчення.

77. Під час слухання 15 липня 1999 року заявник звернувся до суду з клопотанням про своє звільнення з-під варти. Він заявив, що суд уже майже завершив вивчення доказів, отже, він не зможе перешкоджати встановленню істини у справі. Клопотання заявника було відхилено.

78. В іншому своєму рішенні, ухваленому того самого дня, міський суд зауважив, що в період з 15 квітня до 15 липня 1999 року було розглянуто понад 30 звернень заявника, серед них і повторних з приводу раніше відхилених клопотань. На думку суду, вимога заявника, що він даватиме свідчення лише у випадку задоволення всіх своїх звернень, є свідомим намаганням затягти судовий розгляд.

79. Міський суд заслухав 9 з 29 свідків, викликаних до суду. Показання 12 свідків, які не з'явилися в суді, дані ними під час попереднього слідства, були оголошені на відкритому слуханні.

80. Своїм рішенням від 3 серпня 1999 року міський суд визнав заявника винуватим за одним пунктом обвинувального висновку, який містив 9 окремих обвинувачень, за двома іншими пунктами його було визнано не винуватим. Суд призначив покарання у вигляді позбавлення волі строком на 5 років і

шість місяців з відбуванням покарання у виправній колонії загального режиму; початком строку ув'язнення вважається 29 червня 1995 року. Міський суд вказав на низьку якість попереднього слідства і необґрутовані спроби слідчих збільшити кількість пунктів в обвинувальному висновку. Крім того, суд виявив порушення процесуальних норм, що, зокрема, виявлялося в недоліках, пов'язаних з неналежним поданням суду необхідних документів. Ці недоліки довелося усувати під час судового розгляду справи, що спричинило затримку. Суд зауважив, що з боку слідчих органів та прокуратури Магаданської області не було забезпеченено належного контролю за дотриманням процесуальних норм під час розслідування.

Окремою постановою, ухваленою того самого дня, міський суд повернув частину пунктів обвинувачення прокуророві для додаткового розслідування. Заявник оскаржив це рішення у Верховному Суді, який 30 вересня 1999 року визнав дане рішення законним.

81. Рішення міського суду від 3 серпня 1999 року підлягало оскарженню в обласному суді протягом семи днів після його оголошення. Заявник не подав касаційну скаргу, оскільки вважав, що обласний суд також сприяв винесенню йому обвинувального вироку і, таким чином, шансів на успіх у нього немає. 11 серпня 1999 року рішення міського суду вступило в законну силу.

82. 11 серпня 1999 року заявник звернувся до начальника слідчого ізолятора, в якому він перебував, з проханням перевести його до установи відбування покарання.

83. 25 жовтня 1999 року заявник подав скаргу на ім'я Голови Верховного Суду Російської Федерації про перегляд рішення міського суду в порядку нагляду. 11 листопада 1999 року скаргу було відхилено.

30 листопада 1999 року заявник подав іще одну скаргу для розгляду її Верховним Судом в порядку нагляду, але й вона була відхиlena 9 червня 2000 року.

84. 24 вересня 1999 року під час розгляду кримінальної справи запобіжний захід у вигляді тримання під вартою було замінено на підписку про невиїзд. Проте заявник і далі залишався під вартою, відбуваючи призначене йому покарання.

85. 29 вересня 1999 року розгляд кримінальної справи за рештою пунктів обвинувачення було припинено за відсутністю в діях заявитика складу злочину.

Однак 30 вересня 1999 року заявитикові було пред'яовано нове обвинувачення в незаконному привласненні майна, вчиненому під час його перебування на посаді голови банку.

86. 19 жовтня 1999 року, після завершення попереднього слідства, прокурор підписав обвинувальний висновок і передав справу на розгляд до Магаданського міського суду. Обвинувальний висновок мав той самий номер, що й початкова кримінальна справа (№ 48529), і в ньому зазначалося, що кримінальну справу було порушене 8 лютого 1995 року. Судовий розгляд справи заявитика розпочався 20 грудня 1999 року. Рішенням від 31 березня

2000 року міський суд виправдав заявника за обвинуваченням, пред'явленим 30 вересня 1999 року.

87. 26 червня 2000 року заявника було звільнено з-під варти у зв'язку з амністією, оголошеною 26 травня 2000 року.

ІІ. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ПРАВО

88. А. Конституція Російської Федерації

Стаття 6 (2) розділу 2

«До приведення кримінально-процесуального законодавства Російської Федерації у відповідність до положень цієї Конституції зберігається попередній порядок арешту, тримання під вартою і затримання осіб, підозрюваних у вчиненні злочину».

89. В. Кримінально-процесуальний кодекс

Стаття 11 (1). Недоторканність особи

«Нікого не може бути заарештовано інакше ніж на підставі судового рішення або із санкції прокурора».

Стаття 89 (1). Застосування запобіжних заходів

«За наявності достатніх підстав вважати, що обвинувачений переховува-тиметься від дізнання, попереднього слідства чи суду, або перешкоджатиме встановленню істини у кримінальній справі, або займатиметься злочинною діяльністю, а також з метою забезпечення виконання вироку особа, яка проводить дізнання, слідчий, прокурор і суд мають право застосувати до обвинуваченого один з таких запобіжних заходів: підписку про невиїзд, особисте поручительство або поручительство громадських об'єднань, взяття під варту».

Стаття 92. Постанова та ухвала про застосування запобіжного заходу

«Про застосування запобіжного заходу особа, яка проводить дізнання, слідчий, прокурор виносять вмотивовану постанову, а суд — вмотивовану ухвалу із зазначенням злочину, в якому підозрюється чи обвинувачується дана особа, і підстави для обрання застосованого запобіжного заходу. Постанова або ухвала оголошується особі, щодо якої її винесено, з одночасним роз'ясненням порядку оскарження застосування запобіжного заходу.

Копія постанови або ухвали про застосування запобіжного заходу негайно вручається особі, щодо якої її винесено».

Стаття 96. Взяття під варту

«Взяття під варту як запобіжний захід застосовується з дотриманням вимог статті 11 цього кодексу у справах про злочини, за які законом передбачене покарання у вигляді позбавлення свободи строком понад один рік. За надзвичайних обставин цей запобіжний захід може бути застосований і у

справах про злочини, за які законом передбачено покарання у вигляді позбавлення волі строком менше ніж на один рік».

Стаття 97. Строки тримання під вартою

«Тримання під вартою при розслідуванні злочинів у кримінальних справах не може тривати понад два місяці. Цей строк може бути подовжений районним, міським прокурором ... у випадку неможливості завершити розслідування і за відсутності підстав для зміни запобіжного заходу — до трьох місяців. Подальше подовження строку може бути здійснене лише з огляду на особливу складність справи прокурором суб'єкта Російської Федерації ...

Подовження строку тримання під вартою понад шість місяців допускається у виняткових випадках і лише стосовно осіб, обвинувачених у вчиненні тяжких або особливо тяжких злочинів. Таке подовження здійснюється заступником Генерального прокурора Російської Федерації — до одного року і Генеральним прокурором Російської Федерації — до 18 місяців.

Подальше подовження строку не допускається, обвинувачений, який перебуває під вартою, підлягає негайному звільненню.

Матеріали завершеного розслідування кримінальної справи мають бути надані для ознайомлення обвинуваченому та його захисникові не пізніше ніж за місяць до спливу граничного строку тримання його під вартою, встановленого частиною другою цієї статті. У випадку, коли ознайомлення обвинуваченого та його захисника з матеріалами справи до спливу граничного строку тримання під вартою неможливе, Генеральний прокурор Російської Федерації, прокурор суб'єкта Російської Федерації ... мають право не пізніше ніж за п'ять діб до спливу граничного строку тримання під вартою звернутися з клопотанням до судді обласного, краївого та прирівняних до них судів про подовження цього строку.

Суддя, не пізніше ніж протягом п'яти діб з дня отримання клопотання, виносить одну з таких постанов:

- 1) про подовження строку тримання під вартою до моменту завершення ознайомлення обвинуваченого і його захисника з матеріалами справи і направлення прокурором справи до суду, проте не більше ніж на шість місяців;
- 2) про відмову в задоволенні клопотання прокурора і про звільнення особи з-під варти.

В тому самому порядку строк тримання під вартою може бути подовжений у випадку необхідності задоволення клопотання обвинуваченого або його захисника про доповнення попереднього слідства.

При поверненні судом на нове розслідування справи, в якій строк тримання заявитика під вартою спливнув, а за обставинами справи запобіжний захід у вигляді тримання під вартою не може бути змінений, подовження строку тримання під вартою здійснюється прокурором, який веде нагляд за

слідством, у межах одного місяця з моменту надходження до нього справи. Подальше подовження вказаного строку здійснюється з урахуванням часу перебування обвинуваченого під вартою до направлення справи до суду в порядку і в межах, встановлених частинами першою і другою цієї статті.

Подовження строку тримання під вартою, згідно з цією статтею, є підставою для оскарження в суді тримання під вартою і для судової перевірки його законності та обґрунтованості в порядку, передбаченому, відповідно, статтями 220.1 і 220.2 цього кодексу».

Стаття 101: Скасування або зміна запобіжного заходу

«Запобіжний захід скасовується, якщо в ньому відпадає подальша необхідність, або змінюється на суворіший або м'якший, коли цього вимагають обставини справи. Скасування чи зміна запобіжного заходу здійснюється вмотивованою постановою особи, яка проводить дізнання, слідчого або прокурора, а після передання справи до суду — вмотивованою ухвалою суду.

Скасування або зміна особою, яка проводить дізнання, і слідчим запобіжного заходу, обраного за вказівкою прокурора, допускається лише із санкції прокурора».

Стаття 223-1. Призначення судового засідання

«Питання про призначення судового засідання має бути вирішено не пізніше 14 діб з моменту надходження справи до суду, якщо обвинувачений перебуває під вартою».

Стаття 239. Строки розгляду справи в судовому засіданні

«Розгляд справи в судовому засіданні має бути розпочатий не пізніше 14 діб з моменту винесення суддею постанови про призначення судового засідання».

90. С. Федеральний закон про запобіжне ув'язнення обвинувачених і підозрюваних у вчиненні злочину

Згідно зі статтею 21 цього закону, скарги підозрюваних та обвинувачених державним органам і посадовим особам чи органам місцевого самоврядування та неурядовим організаціям направляються через адміністрацію установ тримання під вартою.

Звернення і скарги, адресовані прокуророві, суду або іншим державним установам, які здійснюють контроль за установами тримання під вартою підозрюваних та обвинувачених, не підлягають цензурі і мають бути направлені адресатові в запечатаному конверті не пізніше наступного робочого дня.

III. ЗАСТЕРЕЖЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

91. Ратифікаційна грамота до Конвенції, передана на зберігання Російською Федерацією 5 травня 1998 року, містить таке застереження:

«Згідно зі статтею 64 Конвенції, Російська Федерація заявляє, що положення пунктів 3 і 4 статті 5 не перешкоджають ... тимчасовому застосуванню, санкціонованому частиною другою статті 6 розділу 2 Конституції Російської Федерації 1993 року, порядку арешту, тримання під вартою і затримання осіб, підозрюваних або обвинувачених у вчиненні злочину, встановленого частиною першою статті 11, частиною першою статті 89, статтями 90, 92, 96, 96-1, 96-2, 97, 101 і 122 Кримінально-процесуального кодексу РРФСР від 27 жовтня 1960 року з подальшими змінами і доповненнями».

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ З КОНВЕНЦІЇ

92. Заявник скаржився на умови тримання його під вартою у слідчому ізоляторі ІЗ-47/1. При цьому він посилився на статтю 3 Конвенції, в якій сказано:

«Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню».

Заявник вказував, зокрема, на переповненість камери, в якій він перебував, антисанітарні умови, а також тривалість строку, протягом якого він перебував під вартою в таких умовах, що мало негативний вплив на стан його фізичного здоров'я і завдало приниження та страждання.

93. Уряд стверджував, що умови тримання заявитика під вартою не можуть прирівнюватися до катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження. Ці умови нічим не відрізнялися від умов ув'язнення більшості осіб, які були поміщені під варту в Росії, або принаймні не були гіршими. Органи влади не мали наміру завдати заявитникові фізичних страждань або спричинити шкоду його здоров'ю. Адміністрація слідчого ізолятора вжила всіх можливих заходів для забезпечення хворих медичною допомогою і недопущення зараження решти в'язнів.

94. Як було визнано, з економічних причин умови тримання осіб під вартою в Росії досить незадовільні і не відповідають вимогам, встановленим для пенітенціарних установ інших держав — членів Ради Європи. Проте Уряд вживає всіх можливих заходів для поліпшення цих умов. Було прийнято низку цільових програм з будівництва нових слідчих ізоляторів та реконструкції існуючих і програм боротьби з туберкульозом та іншими інфекційними захворюваннями в цих установах. Реалізація цих програм дасть змогу вдвічі збільшити кількість місць для в'язнів і поліпшити санітарні умови в слідчих ізоляторах.

95. Суд нагадує, що стаття 3 Конвенції захищає один із фундаментальних принципів демократичного суспільства. Вона в абсолютних термінах забороняє катування або нелюдське чи таке, що принижує гідність, поводження або

покарання, незалежно від обставин і поведінки потерпілого (див., наприклад, справу «Лабіта проти Італії» (*Labita v. Italy*) [GC], № 26772/95, п. 119, ECHR 2000-IV).

Суд також нагадує, що, згідно з нормами його прецедентної практики, жорстоке поводження має досягти мінімального рівня жорстокості, щоб підпадати під дію статті 3. Визначення цього мінімуму відносне: воно залежить від обставин справи, таких як тривалість поводження, його фізичні та психічні наслідки, а в деяких випадках від статі, віку та стану здоров'я потерпілого (див., серед інших джерел, рішення у справі «Ірландія проти Сполученого Королівства» (*Ireland v. the United Kingdom*) від 18 січня 1978 року, серія A, № 25, с. 65, п. 162).

У своїй практиці Суд визнавав поводження «нелюдським», зокрема у випадках умисного характеру цього поводження, його тривалого безперервного застосування та спричинення реальних фізичних ушкоджень або тяжкого фізичного та душевного страждання. «Таким, що принижує гідність» вважається поводження, що викликає у потерпілих почуття страху, муки і меншовартості, здатних принизити їхню честь і гідність (див., наприклад, справу «Кудла проти Польщі» (*Kudla v. Poland*) [GC], № 30210/96, п. 92, ECHR 2000-XI). Розглядаючи питання про визнання конкретної форми поводження «такою, що принижує гідність» у значенні статті 3 Конвенції, Суд з'ясовує, чи мало це поводження на меті принизити честь і гідність особи і — що стосується наслідків — чи вплинуло воно на її особистість у такий спосіб, який є несумісним зі статтею 3 (див., наприклад, рішення у справі «Ранінен проти Фінляндії» (*Raninen v. Finland*) від 16 грудня 1997 року, *Reports of Judgments and Decisions*, 1997-VIII, с. 2821–22, п. 55). Проте відсутність будь-якої з перелічених вище умов не виключає можливості визнання порушення статті 3 (див., наприклад, справу «Пірс проти Греції» (*Peers v. Greece*), № 28524/95, п. 74, ECHR 2001-III). У будь-якому разі, ступінь страждання і приниження в цьому відношенні має бути вищий за той ступінь страждання та приниження, до якого неминуче приводить правомірне поводження або покарання.

Доволі часто заходи, пов'язані з позбавленням свободи, містять такий елемент. І все ж таки не можна стверджувати, що запобіжне ув'язнення само по собі суперечить статті 3 Конвенції. Так само не можна тлумачити статтю 3 як таку, що зобов'язує у всіх випадках звільнити затриманого з-під варти через поганий стан здоров'я або поміщати його до загальної лікарні для проходження відповідного курсу лікування.

Втім, згідно з цим положенням, держава повинна забезпечити умови перебування під вартою, сумісні з принципом поваги до людської гідності; окрім того, форми й методи реалізації цього запобіжного заходу не мають завдавати особі страждання або незручності в обсязі, що є більшим за неминучі страждання під час позбавлення свободи, а його здоров'я та благополуччя мають бути адекватно забезпечені з врахуванням практичних вимог ув'язнення (див. згадану вище справу «Кудла проти Польщі», п. 92–94).

Під час оцінки умов тримання під вартою необхідно враховувати сукупний вплив цих факторів, а також твердження заявитика з цього приводу (див. справу «Дугоз проти Греції» (*Dougoz v. Greece*), № 40907/98, п. 46, ECHR 2001-II).

96. У зв'язку з цією справою Суд зауважує, що заявитик перебував під вартою у слідчому ізоляторі I3-47/1 м. Магадана з 29 червня 1995 року до 20 жовтня 1999 року та з 9 грудня 1999 року до 26 червня 2000 року. Суд нагадує, що, згідно із загальновизнаними принципами міжнародного права, положення Конвенції мають обов'язковий характер для Договірних держав лише стосовно тих епізодів, які мали місце після набрання нею чинності. Щодо Росії Конвенція набрала чинність 5 травня 1998 року. Проте, оцінюючи вплив на заявитика умов його тримання під вартою, які були однакові протягом усього періоду ув'язнення, як запобіжного, так і після засудження, Суд може розглянути весь період його перебування під вартою, включно з періодом до 5 травня 1998 року.

97. Суд зауважує, що площа камери, в якій перебував заявитик, була 17 м² (згідно з твердженнями заявитика) або 20,8 м² (згідно з твердженням Уряду). Камера обладнана двоярусними ліжками і розрахована на 8 в'язнів. Можна піддати сумніву, наскільки такі умови відповідають прийнятим стандартам. У зв'язку з цим Суд нагадує, що Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню встановив площу в 7 м² на одного в'язня як приблизний рекомендований стандарт для обладнання камер (див. Другу загальну доповідь Комітету — СРТ/Інф (92) 3, п. 43), тобто для 8 в'язнів площа має становити 56 м².

Відповідно до тверджень заявитика в Суді, попри той факт, що камера була розрахована на 8 в'язнів, зазвичай кількість в'язнів у ній під час його перебування там коливалася від 18 до 24 осіб. У своєму клопотанні про звільнення з-під варти від 27 грудня 1996 року заявитик стверджував, що в камері, обладнаній вісімома спальними місцями, перебував 21 в'язень. В аналогічному клопотанні від 8 червня 1999 року він вказав, що в його камері перебували 18 в'язнів (див. пункти 43 і 73 вище).

Суд звертає увагу на визнання Урядом того факту, що, внаслідок загального переповнення слідчого ізолятора, кожним спальним місцем у камері користувалися 2 або 3 в'язнів. Водночас Уряд однозначно не погоджується із заявитиком у тому, що стосується кількості в'язнів у його камері. За твердженням Уряду, в камері заявитика перебували 11 або більше в'язнів протягом усього періоду, що розглядається, а зазвичай кількість в'язнів у ній була 14 осіб. Однак Уряд не надав жодних доказів на підтвердження наведених ним даних. Згідно з твердженням заявитика, кількість в'язнів у камері зменшилася до 11 осіб лише в березні-квітні 2000 року.

Суд не вбачає потреби вирішувати суперечність між позицією Уряду та заявитика з цього питання. Надана інформація свідчить про те, що протягом усього періоду, що розглядається, на кожного в'язня в камері, де перебував заявитик, припадало 0,9–1,9 м² площи. Таким чином, на думку Суду, камера

постійно була надзвичайно переповнена. Уже сам цей факт свідчить про порушення статті 3 Конвенції.

Більше того, через надзвичайну переповненість в'язні в камері заявитика змушенні були спати по черзі таким чином, щоб на кожного в'язня припадали вісім годин сну. Як свідчить клопотання заявитика про звільнення з-під варти від 16 червня 1999 року, у той час він користувався одним ліжком разом з двома іншими в'язнями (див. пункт 74 вище). І без того незадовільні умови для сну ще більше погіршувалися через постійно ввімкнене світло в камері та метушню й гамір, спричинені великою кількістю в'язнів. Позбавлення через це сну вочевидь стало тяжким фізичним і психічним тягарем для заявитика.

Далі Суд зазначає, що в камері заявитика не було належної вентиляції, і це при тому, що в ній перебувало занадто багато в'язнів, яким до того ж дозволялося курити в камері. І хоча заявитик мав змогу одну чи дві години проводити поза межами камери на прогулянці, решту доби він перебував у камері з надзвичайно обмеженим особистим простором та без свіжого повітря.

98. Далі Суд зазначає, що камера була переповнена комахами, і під час перебування там заявитика не проводилося жодних заходів з їх винищенння. Уряд визнав існування проблеми поширення комах у слідчих ізоляторах і послався на Норми МВС 1989 року, за якими передбачалося проведення в закладах тримання під вартою дезінфекційних заходів. Проте немає свідчень того, що такі заходи проводились у камері заявитика.

Під час перебування під вартою, зокрема протягом 1996, 1997 та 1999 років, у заявитика виникли різноманітні хвороби шкіри та грибкові інфекції, що спричинило необхідність оголошення перерв у судовому розгляді справи. Попри той факт, що заявитикові надавалася медична допомога для лікування цих захворювань, їхній рецидив свідчив про те, що не відбулося жодних змін жахливих умов перебування в камері, які сприяли поширенню захворювань.

Із серйозним занепокоєнням Суд звертає увагу також на той факт, що іноді заявитик перебував у камері з особами, хворими на сифіліс і туберкульоз, хоча Уряд і наголошував, що проведення профілактичних заходів виключило будь-яку можливість передачі цих хвороб.

99. Окрім переповнення камери та антисанітарних умов, описаних вище, ситуація погіршувалась облаштуванням у камері туалету. Перегородка висотою 1,1 м відокремлювала унітаз, розташований у кутку камери, від умивальника, але не від житлової частини. Вхід до туалету не закритий ширмою. Таким чином, заявитик змушений був користуватися туалетом на очах в інших в'язнів і бути присутнім під час того, як вони ним користувалися. На фотографіях, наданих Урядом, зображена брудна напівзруйнована камера з туалетом, що виключало можливість для усамітнення.

Хоч Суд із задоволенням констатує помітні позитивні зміни, які відбулись у слідчому ізоляторі м. Магадана, де була камера заявитика (про що свідчить

відеофільм, поданий Урядом), але це не може відвернути увагу від абсолютно неприйнятних умов тримання під вартою, які заявник був змушений терпіти впродовж усього періоду, який розглядається.

100. Умови тримання заявника під вартою персвіряв і суд першої інстанції, який розглядав його справу. У квітні й червні 1999 року цей суд призначив медичну експертизу для з'ясування впливу умов ув'язнення на стан психічного і фізичного здоров'я заявника після майже 4 років перебування під вартою та з метою встановлення, чи давав стан його здоров'я брати участь у судовому розгляді і чи не потребував він госпіталізації (див. пункти 71 і 76 вище). І хоча експерти дали заперечну відповідь на обидва запитання, Суд бере до уваги їхні висновки, подані в липні 1999 року, з переліком різноманітних захворювань, на які страждав заявник, а саме: нейроциркуляторна дистонія, астено-невротичний синдром, хронічний гастродуоденіт, інфекційні грибкові захворювання ніг, рук та пахової ділянки, а також мікоз (див. пункт 30 вище).

101. Суд погоджується, що в цій справі відсутні ознаки явно вираженого наміру принизити честь і гідність заявника. Водночас, хоч питання про те, чи було метою поводження принизити честь і гідність потерпілого, і слід брати до уваги, відсутність будь-якої подібної мети не може виключити визнання порушення статті 3 Конвенції (див. згадану вище справу «Пірс проти Греції»). Суд вважає, що умови тримання під вартою, які заявник змушений був терпіти протягом приблизно 4 років і 10 місяців, вочевидь завдали йому значних душевних страждань, принизивши його людську гідність і породивши відчуття безпорадності та приниження.

102. У світлі сказаного вище Суд визнає умови перебування заявника під вартою, зокрема значне перенаселення камери та антисанітарні умови в ній, що мало шкідливий вплив на його здоров'я та благополуччя, в поєднанні з тривалим періодом перебування заявника в цих умовах такими, що становлять поводження, яке принижує гідність.

103. Отже, було допущено порушення статті 3 Конвенції.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 3 СТАТТІ 5

104. Заявник скаржився на те, що його тривале запобіжне ув'язнення становило порушення пункту 3 статті 5 Конвенції, в якому сказано:

«Кожен, кого заарештовано або затримано згідно з положеннями під-пункту с пункту 1 цієї статті, ... має право на судовий розгляд упродовж розумного строку або на звільнення до початку судового розгляду. Таке звільнення може бути обумовлене гарантіями явки в судове засідання».

A. Попереднє заперечення Уряду

105. Уряд стверджував, що скарга заявника має бути розглянута із врахуванням застереження Російської Федерації під час ратифікації Конвенції. Він зауважив, що це застереження поширювалось як на період тримання заявника

під вартою на стадії попереднього слідства, так і під час розгляду справи в суді. Уряд посилився на текст застереження та на зміст статей Кримінально-процесуального кодексу, зазначених у ньому. Зокрема, статті 11, 89, 92 та 101 Кодексу (див. пункт 89 вище) наділяли суди правом застосовувати запобіжний захід у вигляді взяття під варту на стадії судового розгляду аж до постановлення рішення у справі.

106. Заявник стверджував, що застереження, зроблене Російською Федерацією, не є застосовним у цій справі, оскільки в ньому не йдеться про тривалість запобіжного ув'язнення. Заявник наполягав на тому, що метою застереження було зберегти за прокурором право санкціонувати запобіжний захід у вигляді взяття під варту і, в разі необхідності, подовжувати строки тримання під вартою.

107. Суд зазначає, що застереження зводиться до тимчасового виключення зі сфери дії пункту 3 статті 5 Конвенції деяких норм Кримінально-процесуального кодексу, вказаних у тексті застереження, які стосуються порядку арешту, тримання під вартою та затримання осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні злочину. Ці норми встановлюють умови і порядок застосування запобіжних заходів, включно із взяттям під варту, а також перелік осіб, уповноважених приймати відповідні рішення.

Суд зауважує, що в застереженні міститься посилання на статтю 97 Кримінально-процесуального кодексу, згідно з якою на підставі постанови прокурора особа може перебувати під вартою до 18 місяців на час проведення розслідування у кримінальній справі.

Незважаючи на згадування про строки тримання під вартою на стадії слідства, Суд звертає увагу на те, що предметом застереження є порядок застосування запобіжних заходів у вигляді взяття під варту, тимчасом як предметом скарги заявитика є не законність обрання щодо нього запобіжного заходу, а тривалість його застосування.

108. Таким чином, Суд вважає, що це застереження не є застосовним у цій справі.

В. Суть скарги

1. Період, який має братися до уваги

109. Під час розгляду справи не оскаржувалося, що період, який береться до уваги, розпочався 29 червня 1995 року, коли заявитика було взято під варту.

Що стосується завершення цього періоду, то, на думку заявитика, відповідно датою є 31 березня 2000 року, коли Магаданський міський суд постановив своє друге рішення у справі. Уряд стверджував, що цей період закінчився 3 серпня 1999 року, коли було постановлено перше рішення міського суду. Уряд також наполягав на тому, щоб вивчення Судом тривалості запобіжного ув'язнення заявитика обмежувалося періодом, що розпочався

5 травня 1998 року, коли Конвенція набрала чинності щодо Російської Федерації, і завершився 3 серпня 1999 року.

110. Насамперед Суд нагадує, що при встановленні тривалості запобіжного ув'язнення, відповідно до пункту 3 статті 5 Конвенції, початком періоду, який береться до уваги, є день взяття обвинуваченого під варту, а завершенням — день винесення вироку, навіть якщо таке рішення приймає суд першої інстанції (див., серед інших джерел, рішення у справі «Вемгофф проти Німеччини» (*Wemhoff v. Germany*) від 27 червня 1968 року, серія A, № 7, с. 23, п. 9, та згадану вище справу «Лабіта проти Італії», п. 147). Таким чином, у цій справі запобіжне ув'язнення заявитика розпочалося 29 червня 1995 року, коли його було заарештовано, а закінчилося 3 серпня 1999 року, коли Магаданський міський суд його засудив і виніс вирок. Подальше тримання під вартою, яке тривало і після вказаної дати у зв'язку з розглядом обвинувачень, не врахованих під час винесення вироку, не впливає на той факт, що з 3 серпня 1999 року заявитик відбував покарання за вироком компетентного суду у значенні пункту 1 (а) статті 5 Конвенції.

Таким чином, загальний строк перебування заявитика в запобіжному ув'язненні становить чотири роки, один місяць і чотири дні.

111. Оскільки період до 5 травня 1998 року не підпадає під юрисдикцію Суду за критерієм *ratione temporis*, Суд може взяти до уваги лише період в один рік, два місяці і двадцять дев'ять днів, який тривав між зазначеною датою та датою постановлення Магаданським міським судом рішення від 3 серпня 1999 року. Проте Суд має врахувати той факт, що станом на 5 травня 1998 року заявитик, якого було взято під варту 29 червня 1995 року, вже перебував під вартою два роки, десять місяців і шість днів (див., наприклад, *mutatis mutandis*, рішення у справі «Мансур проти Туреччини» (*Mansur v. Turkey*) від 8 червня 1995 року, серія A, № 319-B, с. 49, п. 51).

2. Розумність тривалості тримання під вартою

a) Подання сторін

112. Заявитик стверджував, що не було необхідності брати його під варту і тримати в запобіжному ув'язненні протягом тривалого часу, оскільки доказів того, що він намагається перешкодити встановленню істини у справі, не існувало. Аргументи, наведені органами влади для обґрунтування тримання його під вартою, не були відповідними або достатніми.

Заявитик також вважав, що його справа не вирізнялась особливою складністю, як підтвердив Магаданський обласний суд 15 березня 1999 року. З дев'яти томів його справи три складаються з його скарг на адресу різних інстанцій. Під час розслідування було допитано 29 свідків, у справі брали участь двоє цивільних позивачів.

Насамкінець заявитик стверджував, що розгляд його справи відбувався без належної ретельності з боку органів влади. Такий тривалий строк його пере-

Ленхий» (Scott & Spain) від 18 лютого 1996 року, Reports 1996-VI, c. 2399-2400, який є публічною документацією (зірка, харківська, північна та кількох інших) заснованою на результатах дослідженням експертами з фахом геології та геофізики, які зробили висновок про те, що виявлені утворення відносяться до групи «окатових».

Однак, якщо звернути увагу на висновок експертів, то вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень. Вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

Однак, якщо звернути увагу на висновок експертів, то вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

Характеристика підземних вод відповідає тим, що за підсумками дослідження вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

Характеристика підземних вод відповідає тим, що за підсумками дослідження вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

Характеристика підземних вод відповідає тим, що за підсумками дослідження вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

Характеристика підземних вод відповідає тим, що за підсумками дослідження вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

Однак, якщо звернути увагу на висновок експертів, то вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

Однак, якщо звернути увагу на висновок експертів, то вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

Однак, якщо звернути увагу на висновок експертів, то вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

Однак, якщо звернути увагу на висновок експертів, то вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

114. Ця характеристика є результатом дослідженням, яке було здійснено відповідно до нормативного документа.

(i) *Лінійний, емальований непрервний напірний* (ІД)

б) *Однокамерний*

113. Якщо використовувати цей метод, то вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

113. Якщо використовувати цей метод, то вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

113. Якщо використовувати цей метод, то вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

Маркетингові мікроекспертиза відповідає тим, що за підсумками дослідження вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

Маркетингові мікроекспертиза відповідає тим, що за підсумками дослідження вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

Маркетингові мікроекспертиза відповідає тим, що за підсумками дослідження вони висловлюють погану оцінку якості підземних вод, які можуть бути отримані з цих утворень.

п. 74, та рішення у справі «І. А. проти Франції» (*I. A. v. France*) від 23 вересня 1998 року, *Reports* 1998-VII, с. 2978, п. 102).

(ii) *Застосування викладених вище принципів у цій справі*

(α) *Підстави для тримання під вартою*

115. У період, на який поширюється юрисдикція Суду за критерієм *ratione temporis*, Магаданський міський суд мотивував відхилення клопотання заявитика про звільнення тяжкістю пред'явлених йому обвинувачень і ризиком того, що в разі звільнення з-під варти він перешкоджатиме встановленню істини (див. пункт 69 вище). Суд зауважує, що аналогічні обґрунтування використовувалися міським судом і раніше — 27 грудня 1996 року і 8 серпня 1997 року — для вилучення подовження строку тримання заявитика під вартою (див. пункти 43 і 46 вище).

Далі Суд зазначає, що основною причиною ухвалення 29 червня 1995 року рішення про поміщення заявитика під варту стало твердження про те, що він перешкоджав проведенню розслідування, відмовляючись надати певні банківські документи, необхідні слідству, здійснюючи тиск на свідків і, як стверджується, займався фальсифікацією доказів. У рішенні також відзначалася тяжкість пред'явлених йому обвинувачень.

116. Суд нагадує, що існування обґрунтованої підозри у вчиненні особою тяжкого правопорушення хоч і є важливим фактором, не може бути єдиною підставою для вилучення тривалого періоду запобіжного ув'язнення (див., наприклад, згадане вище рішення у справі «Скотт проти Іспанії», с. 2401, п. 78). Що стосується іншої підстави для подовження строку тримання заявитика під вартою, яку навів Магаданський міський суд, а саме — ризику того, що він перешкоджатиме розслідуванню справи, Суд звертає увагу на те, що, на відміну від постанови слідчого від 29 червня 1995 року, міський суд не вказав у своєму рішенні жодних фактичних обставин, які б підтвердили його висновки, тимчасом як ці обставини залишалися незмінними і в 1996, і в 1997 і в 1999 роках. У постановах цього суду немає жодних вказівок на будь-які фактори, які могли б продемонструвати обґрунтованість побоювань стосовно можливих дій заявитика в період, що розглядається.

117. Суд погоджується з тим аргументом, що ризик перешкоджання розслідуванню разом з підозрою у вчиненні заявитиком правопорушення, в якому його обвинувачують, могли на початковому етапі бути достатньою підставою для поміщення заявитика під варту. Однак при подальшому розслідуванні й зібранні нових доказів у справі такі підстави неминуче втрачали своє значення.

118. Підсумовуючи викладене вище, Суд визнає, що підстави, якими керувалися органи влади для вилучення тримання заявитика під вартою, що на початковому етапі були відповідними та достатніми, із плинном часу втратили ці свої характеристики.

3AKOHO M

«КОКЕХ ... тун БСТРДОБИЕХИ ОЛДЫРЫЛАРДАСЫНДА БЫЛ-АКРОДА КИМНАЛАПТАРДО ОБНЫБАДЕХИА, БИНГЫНДОЛО НПОЛН НПОЛОДА, МАЕ НПАБО ... НА ПОЗИЦИЯЛЫПОДАРДА ПОДЫМНОРО СТРОКЫ НЕЗАЛЕЖИМ ! ГЕЭСТОПОДАСЫМ ОДЫЖОМ, БСТАНОБИЕХИМ

172. Ізархнк скажіння, що оптическій метод обробки зображення використовується для вимірювання розмірів об'єктів.

III. СПЕЦІАЛЬНОСТІ ПОДІЛУ НА КОМПЛЕКТИ І КОМПЛЕКТИ

Жолындастырылған жылдардың ортасында 30-жылдың ортасында

121. Ha m'ic'tarbi b'nik'ja'ge'ho'ro b'ne'e Cy'a j'oxo'zint'b' n'chob'k'y, zo nepej'o'z'amog'ik'ho'ro y'b' a'she'h'a saab'h'ka nepeb'nuy'e «po3ymn'n c'p'ok», O'tke, g'y'zo

(y) BUCHOGEN

Людмила Григорьевна Красильщикова родилась 8 сентября 1991 года в г. Бийске Алтайского края. Училась в Бийской средней школе № 10, окончила Бийский государственный педагогический институт по специальности «Библиотечное дело». В 2011 году окончила очную аспирантуру Алтайского государственного университета по теме: «Социокультурные и социопсихологические аспекты формирования личности в условиях социальной реабилитации» на кафедре социальной работы и социальной политики. Кандидат педагогических наук.

120. Много новых видов рыб и ракообразных, включая новый вид краба из семейства Portunidae (Maracapana micropus), который был обнаружен впервые в Амуре. Виды, включенные в Красную книгу Амурской области, включают в себя 11 видов рыб и 1 вид ракообразного.

119. Мариянна Мартиросян, 30 лет, г. Ереван, ул. Абовяна, 1999 год.
В марте 1999 года в Ереване состоялся конгресс представителей армянских национальных организаций и общественных объединений. На конгрессе присутствовало более 1000 человек из Армении и зарубежья. В ходе конгресса были обсуждены вопросы дальнейшего развития армянского общества и Армении в целом. Конгресс также отметил важность сохранения языка и культуры армянства.

(b) *Hpoedehn poszuray company*

A. Період, який має братися до уваги

123. Заявник стверджував, що період, який має братися до уваги, розпочався 8 лютого 1995 року, коли проти нього було порушено кримінальну справу, а завершився 31 березня 2000 року, коли Магаданський міський суд постановив друге рішення в його справі.

Уряд наполягав на тому, що цей період тривав з дня направлення справи заявитика на розгляд до Магаданського міського суду 6 лютого 1996 року до дня постановлення цим судом першого рішення 3 серпня 1999 року.

124. Суд нагадує, що період, який має братися до уваги при встановленні тривалості провадження, розпочинається з дня, коли особі пред'явлено «обвинувачення» в автономному і фактичному значенні цього терміна (див., серед інших джерел, рішення у справах «Корильяно проти Італії» (*Corigliano v. Italy*) від 10 грудня 1982 року, серія A, № 57, с. 13, п. 34, та «Імбріекія проти Швейцарії» (*Imbrioscia v. Switzerland*) від 24 листопада 1993 року, серія A, № 275, с. 13, п. 36). Завершується цей період встановленням обґрунтованості обвинувачення або припиненням провадження.

Таким чином, період, який має братися до уваги в цій справі, розпочався 8 лютого 1995 року, коли заявник став підозрюваним у справі про незаконне привласнення коштів. Стосовно завершення цього періоду, Суд зауважує, що після ухвалення 29 вересня 1999 року рішення про зняття обвинувачень, які не були включені до вироку міського суду від 3 серпня 1999 року, 30 вересня 1999 року заявникові було пред'явлено нове обвинувачення на основі тих самих фактів. Суд зазначає, що нове обвинувачення було частиною початкової кримінальної справи № 48529, яку було порушено 8 вересня 1995 року. З огляду на ці обставини, а також враховуючи часові межі пред'явлення нового обвинувачення, Суд доходить висновку, що днем завершення періоду, який має братися до уваги, є 31 березня 2000 року, коли міський суд постановив своє остаточне рішення.

Таким чином, період, який береться до уваги, тобто з 8 лютого 1995 року до 31 березня 2000 року, тривав 5 років, 1 місяць і 23 дні і включав лише провадження в суді першої інстанції, незважаючи на значну кількість додаткових процедур. І хоча юрисдикція Суду за критерієм *ratione temporis* поширяється лише на період після 5 травня 1998 року, тобто дня набрання чинності Конвенцією щодо Російської Федерації, Суд має право взяти до уваги стан проваджень на цей момент (див., серед інших джерел, *mutatis mutandis*, рішення у справі «Ягчі і Саргін проти Туреччини» (*Yağcı and Sargin v. Turkey*) від 8 червня 1995 року, серія A, № 319-A, с. 16, п. 40).

B. Розумність тривалості проваджень

125. Суд нагадує, що розумність тривалості проваджень має розглядатися у світлі конкретних обставин справи із врахуванням критеріїв, встановлених прецедентною практикою Суду. Зокрема, слід враховувати складність справи,

поведінку заявника та компетентних органів. В останньому випадку варто також узяти до уваги те, яке значення ця справа має для заявника (див., серед інших джерел, згадану вище справу «Кудла проти Польщі», п. 124).

1. Подання сторін

126. Щодо складності справи, заявник посилається на висновок Магаданського обласного суду від 15 березня 1999 року про те, що ця справа не є особливо складною і тривалі затримки в її розгляді необґрунтовані.

Стосовно його власної поведінки, заявник стверджував, що всі подані ним скарги мали на меті прискорити розгляд справи. Крім того, положення статті 6 Конвенції не вимагає від нього активного сприяння судовим органам, а його спроби використати засоби правового захисту не можуть ставитися йому за вину.

Що стосується поведінки органів влади, заявник вказував на низьку якість попереднього слідства та недоліки, які мали місце на стадії розслідування, що було встановлено Магаданським міським судом 3 серпня 1999 року. Крім того, міський суд і сам порушив норми національного процесуального законодавства, не забезпечивши строки початку судового розгляду, встановлені статтями 223-1 і 239 Кримінально-процесуального кодексу. Заявник зазначає, що під час слухання суд допитав лише дев'ятьох свідків. Він також посилився на факт усунення з посади судді, який розглядав його справу, що не мало жодного стосунку до заявника, і на факт направлення його справи до Хасинського районного суду, що не сприяло прискоренню провадження.

127. Уряд визнав: вивчення справи заявника відбувалося протягом тривалого періоду, але заявив, що він не був нерозумним. Уряд наполягав, що такий тривалий розгляд справи заявника був спричинений особливою складністю та обсягом справи, а також необхідністю проведення повного і всебічного розслідування.

Окрім того, заявник сам сприяв довшій тривалості проваджень, подаючи численні скарги, включно з повторними зверненнями з клопотаннями, які раніше були відхилені. У цьому зв'язку Уряд посилається на висновки Магаданського міського суду від 15 липня 1999 року та 22 липня 1999 року про те, що численні прохання заявника, з якими він звертався під час судового розгляду, мали на меті зумисне затягування проваджень. Клопотання заявника про направлення його справи до іншого суду в період між слуханнями також затягували судовий розгляд. Уряд зазначав, що 30 % матеріалів справи — це скарги та клопотання заявника.

Уряд також зауважував, що строк запобіжного ув'язнення заявника був зарахований до строку відбування ним покарання. Тому тривалість запобіжного ув'язнення заявника жодним чином не вплинула та загальний строк його перебування під вартою.

Нарешті, Уряд наголосив, що органи влади виявили гуманність стосовно заявника, оголосивши амністію, завдяки чому його було звільнено з-під

Съз таокъ българе, чо живе още още пади, 8 септември 1997 покъ, съзаха

Задача №1. Решите уравнение $\frac{1}{x+1} + \frac{1}{x-1} = \frac{2}{x^2-1}$.

Създава се, че кюното съществува, а къмън бих събъект на акцията.

129. Cyja Kochetkayye, muo 3a hac cyjzoboro posrjazhy cypbaran saabenhk nojzabab
hncjehhi kxiontozhnh ak wtu hac cizyaxah, tak i b ntepepbaa mik hmn. Cyja
harajye, muo crattra 6 Kohrehuui he Bnmarae bij ocoen, o6nnybraahoi b
kpmihjaziphomy npabootopuyuehhi, akrtnhoro cunyahnha cymjorham (Jnr.,
hampkraj), piumehha y cypbari «Llo66epreh npotn Qphauui» (Dobberin v. France)
bij 25 jnotoro 1993 poky, cepika A, № 256-D, c. 117, n. 43).

b) *Hobedika saabukā*

Takmim hnom, tpmbarjictrb npporajikeb y ctpbari he mokha bntparajatn ckrzajchictrb ctpbaran a6o motpe6amn nohepejhoro cjijciba.

Cyia nolojukyetyperca 3 BINCQOBKOM hauiouahiporo cyuyu ipo te, uo ctpabaa he
gyia hacitipakn ekjajhoro, uo6 um mokha gyio binqabjatn sarpumkn b
peccate (the thinnest of lines)

a) *Kräutercampagne*

BRAPIN JO SARBEPMUHEHHA CTPOKY HOKPAHHHA, HE3BAKAKAHOH HABITB HA TON QAKT, MUO BIH HE BILUMKORYBAR 36NTKIB, RKNX 3ABJAB GAKY I HORO INCIEHMN KUJETHRA.

- 2) 203 000 ₽/apib CUMA ak komnechaujo sa btpary sapogitioj nizati b ihulin komnahii, aka noro 3bitphnja hepe3 apelut;
- 1) 130 599 ₽/apib CUMA ak komnechaujo sa btpary hnm ak rojorin Tibihiho- cxijhoro aklijohephor 6ahky sapogitioj nizati sa hepe3 tpmahna noro nizati b apibio 3 jnitha 1995 poky jo 20 kbitna 2000 poky;
137. Saabrhk nmarrb blumkoybahna 3ntkib sa takmn no3nunam:

A. Matepiapha mkoja

136. Crtta 41 Kohbehui nepe3gaae:
- «Akjuo Cyu nizhae fakt nopyumeha Kohbehui a6o nppotokorib jo hei i akjuo bhypilue nppabo blumobihoi Bnocoj! Llorobiphoi Ctopohn nepe3gaae jnime acirkory komnechaujo, Cyu, y pa3i heo6xlihcti, hajte noteplihi ctopohi chpabe3jny carnifakuijo».
135. Crtta 41 Kohbehui nepe3gaae:

IV. SACTOCYBAHNA CTATTI 41 KOHBEHUI

135. Bpxoxyohn 3a3ahaehe nizhe, Cyu Brakae, uo tpnrajictr nppotokorib nopyumeha nykty l crtta 6.
136. Crtta 41 Kohbehui nepe3gaae:

3. BNCHOBOK

133. Cyu takok kochtrate, uo nizca nnecehna nnpotokorib Marajahckm micrkn momeht tpnraji l Cyu nepe3jny i hctauji bke noha3i hotinp 3 nppotokorib pokn.
134. Cyu Brakae, uo oprahn bialan he ninkohani cboro o6oba3ky nraabiatn hajtekhy pterejhictb niz ac posruijy ctpabn, oco6inbo nizca hapnahna nnnoceti Kohbehuijejo 3 tparba 1998 poky.
135. Bpxoxyohn 3a3ahaehe nizhe, Cyu Brakae, uo tpnrajictr nppotokorib 3 cepnha 1999 poky ta piuhha bi 29 Bepecha 1999 poky npo sharrta peultn obnhyraehp oprahn bialan npe3jny 3a3ahaehe nizhe, aki ha ton tnx camx faktb, takm nihom iue qtipme sattiyohn nppotokorib ha ochori cyjion 3 cepnha 1999 poky ta piuhha bi 29 Bepecha 1999 poky npo sharrta peultn 3a3ahaehe nppotokorib 3 tparba 1997 poky jo 15 kbitna 1999.
136. Cyu bijnahae ton fakt, uo nppotokorib nppotokorib nizca nppotokorib nppotokorib 3 ycnip nizca nppotokorib 3 jnichenhna nppotokorib.
137. Saabrhk nepe3ybar niz apibio i nmarrb bi cyu, aki posruijy ctpabn ha sappmkn, aki he mokha nmarrb i hece blumobiapibcib sa hebi sappmkn posruijy b Cyu nepe3jny i hctauji, a came — 37 tparba 1997 poky jo 15 kbitna 1999 poky, he nppotokorib nizca nppotokorib.
- (c) Toreedihka ha3i3hahapnu op3achie eadu

130. Cyu Brakae, uo xo3a saabrhk i hece blumobiapibcib sa hebi sappmkn a posruijy ctpabn, noro no3e3jika cyttrero he chpnhnunaca jo 3ataybahna nppotokorib.
-
- Kaaduhkuoe npomu Pocii

143. *Ypaia brackebar* uno binomio heteropatobiano tra *halmiphoides*, bepyán jo ybarin toroachi posmip rohopapir abrokabir y bijutarehín Marajachkíin

144. Зарубин Степан Борисович родился 15 марта 1950 года в селе Красногородка Красногородского района Тульской области. Умер 15 марта 2010 года в Туле.

C. CYAOBI SNTPATN

143. Repyohinc hphnunom chpabettinboc*t*, Cy*z* tipnycjkye saabnok*b*i sarajphy cymy 5 000 eppo ak komtehcauio za mopaiphuy ukoy.

141. *Spiraea hastata*, uno bimora saabnaka e haamiphoio i mo bimahaa
hopyleehaa came no gooi charbonis jocattho chapeejinby carncfarkuu.

140. ЗАБЛОНКИ БІМДАРД 9 з 36 000 філіалів в Україні та Криму

B. Mopanpha MukoGa

3. Orijinal yazar, ÇYÜ RİTÜÜNLÜK EKİMLİ BİLGİLERİN İÇİNDEKİLERİN KOMİTETİNE MÜTELEFİ

СТОГОРОЕ БИМОЛІ БІЛЫКТІ (1), СҮЙ ЗАСАНАЕ, МО ЗААБНІКА БІЛДІ ЗАСЫЛЖЕНО, А НЕПІОЛ НОРО ЗАМОГІЖХОЛО ЫРДАШЕННА БІЛДІ НОРНІЦІО ЗАПАХОВАНО ЖО СІПОҚЫ НОКАРАННА. ТАКМН НИНОМ, СҮЙ БАРАКЕ, МО УЗА БИМОЛА НЕ НІЛДІРДЕ ЗАДІОБОЖЕНО. НІЛО СТОЧЕРІСА ПЕДІЛТІ БИМОЛІ, ТО, НА ІЙМКЫ СҮЙІ НЕ БІТАХОЈЕНО.

139. Създава се обект на класа `Image`, който съдържа изображението и съдържа метод за промяна на яркото му.

138. Ypsilanti has been incorporated since 1851.

carapace cyma romhechach sa Matrepiabhy ukoy, mo il binmarab saarhnr,
cratohontb 13 012 702 Jorjan CMA.

6) 436 226 Jotrapib CIMA ak kominechauho za btpaty kohtoplphoro nakeira
akuin nijupnemcta, ake b 1997 pouj gyojor ojonomeneho gahkpytom.

5) 11 734 376 Jorapib CIMA ak kommechajio sa Btpaty nngoykrib Biu aksuin, aki
bih he mit nppojatn sa phnkojio bapticjo B 1995 pou;

3) 300 000 Japapir CIMA AR ROMHEGAUDIO 3A BIPARTY MANDA KOMUNAHU INCIA NIO
4) 8 600 Japapir CIMA AR ROMHEGAUDIO 3A BIPARTY MANDA KOMUNAHU INCIA NIO
apewty;

- hehha Bnutařin, nřečc třn Bičotkori nyhkti.
- crabkn Epočenčckoro uethpačphoro gahky, aka ūje ytpočjorak nepliočy npocpō-
ha hřabahy cmy hapaxobyratnytpeca Bičotkn B posmipi prahnhohi kpejntohi
b) učo ūj čurinbom 3ašahēhnx Bnute třpox Mīčaučiř i ūo octatočoro pospaxhyky
Bnute cym;
- (iii) 6yjp-akn̄ nořator, kn̄ mōke nřutatřin ctahēhno ū 3ašahēhnx
(ii) 3 000 (třn třcaři) eppo ak komnečcažio ū cyjorbi Bntrapati;
(i) 5 000 (třat třcaři) eppo ak komnečcažio ū Mopatphy mkořy;
- kypcom ha ūehp nocraħobieħha upolo piñehha;
mornha Bnutařint trači cymn ū ix kohbeptauieio B posmicki pygħi ū oħmiħnm
toħnm, jeppkaba-biżżejt, biżżejt, ūo nyhkti 2 cratti 44 Kohbeħu;
- a) ūo nportarom tpmiċċahoro ctħorky Biči Jħa, koin ūe piñehha ctahē Octa-
- 4. Tlocmaħoġaæ**
3. Tlocmaħoġaæ, ūo 6yjø joħiġu ħoppyu ħażżeen nyhkti 1 cratti 6 Kohbeħu;
2. Tlocmaħoġaæ, ūo 6yjø joħiġu ħoppyu ħażżeen nyhkti 3 cratti 5 Kohbeħu;
1. Tlocmaħoġaæ, ūo 6yjø joħiġu ħoppyu ħażżeen 3 Kohbeħu;

HA JUX LIJGCTABAX CYA' O/ĦOLQOCHO

147. Cyja' Brakkae, ūo B paži heccoeħacħoji cunatn Maħbar 6ytn hapaxobai
bičotkn B posmipi prahnhohi kpejntohi crabkn Epočenčckoro uethpačphoro
gahky nřečc třn Bičotkori nyhkti.

- D. Bičotkn B paži heccoeħacħoji cunatn
- Kepjioħnci īppuhu īnom cunparētnejn, Cyja' Brakkae ūa jidu ipsekk nyngħi
cattu 5 ta nyhkti 1 cratti 6 Kohbeħu;
- akn̄ bi ġħaż-zaħar, he 6yin nob-żaż-żinku ħinku ho ū ħoppyu ħażżeen cattu 3, nyhkti 3
jokymetin, aki jidu aktkobu it-tibepja kċiex cym, aki bi ħin Bnmarie. Bntrapati,
3 hamlaħha minn jidom tħalli 3bil-piħha uż-żactar. L-phot ġaż-żink hażżejj
Marepijan, nožiħi 3aħħinkom, cbiex-har, ūo nofro cyjorbi Bntrapati 6yin nob-żaż-żink
(Nielson and Johnson v. Norway) [GC], № 23118/93, u. 43, ECJR 1999-VII).
poxyminx Mekka (JNB, hanpnikja, cħappi «Hinpech i Nohoch nħopri Hoperri»
ħoppyu ħażżeen Kohbeħu 160 Biżżejt, uż-żon ġejja 3 metodi 3amgħiż-żon Bcħarħobieħom
faktniħha ni heo għix-xien, ma ġejja migeu 3 metodi 3amgħiż-żon Bcħarħobieħom
upnijekk jekkha ha nħiċċari cratti 41, ma ġejta jidu Bntrapati 6yin
146. Cyja' harajje: ūo Birkohu īn cymn cyādornx Bntrapati y komnečcažio, aka
saħħinkha 6yjø Bnħħad Bnħħim i 3aqċiż-żekko ūo yb-żeżeħha.

saħħinkom. Biči tħakok creppja kċiex, he nħiżi arħob Biżżejt, saħħink uż-żi ac
npobla jaķiehp ha haġi jaħbi jidher pih, he nħiżi arħob Biżżejt, saħħink uż-żi ac
saħħinkom. Ypax tħakok ħiżżejjeb cymhi by jidheri jidheri jaġi, uż-żon ġejja 3amgħiż-żon Bcħar-

5. Відхиляє решту вимог заявника про справедливу сatisфакцію.

Учинено англійською мовою і повідомлено у письмовій формі 15 липня 2002 року, відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Підпис: Ж.-П. Коста,
 Голова Суду

Підпис: С. Долле,
 Секретар Суду

Відповідно до пункту 2 статті 45 Конвенції та пункту 2 правила 74 Регламенту Суду, до цього рішення додано окрему думку п. Ковлера, яка збігається з позицією більшості.

Парафовано: Ж.-П. К.

Парафовано: С. Д.

**ОКРЕМА ДУМКА СУДДІ КОВЛЕРА,
ЯКА ЗБІГАЄТЬСЯ З ПОЗИЦІЄЮ БІЛЬШОСТІ**

Загалом я поділяю думку моїх колег, висловлену з приводу цієї справи. Але при цьому, враховуючи правову значущість рішення Суду, я вважаю за необхідне навести деякі зауваження.

1. Застереження, зроблене Росією щодо пунктів 3 і 4 статті 5 Конвенції, торкається застосування певних норм Кримінально-процесуального кодексу РРФСР від 27 жовтня 1960 року (КПК) з подальшими змінами щодо процедури запобіжного ув'язнення. Це застереження також поширюється на статтю 97 КПК «Строки тримання під вартою», згадану в застереженні поряд з іншими нормами КПК. З огляду на цю обставину, мені важко знайти пояснення висновку Суду, який наведено в пункті 108 цього рішення, згідно з яким застереження не поширюється на певну частину запобіжного ув'язнення заявника.

На мою думку, було б доцільніше, якби Суд постановив, що застереження поширюється принаймні на період тримання заявника під вартою під час проведення попереднього розслідування. Проте необхідно мати на увазі, що розширювальне тлумачення тексту застереження в тій частині, що стосується

статті 97 КПК, могло б створити підстави для певних висновків про те, що подовження строків тримання під вартою в обсязі, більшому за строки, встановлені частинами 4–7, є законним у випадках: коли обвинувачена особа та її адвокат не можуть ознайомитися з матеріалами справи до завершення граничного строку тримання під вартою, коли обвинувачена особа та її адвокат звертаються з клопотанням про направлення справи на додаткове розслідування або коли суд направляє справу на додаткове розслідування після завершення строку тримання під вартою.

Таким чином, застереження, зроблене Росією щодо пунктів 3 і 4 статті 5 Конвенції, застосовується не лише до процедури взяття під варту (яка, до речі, змінюється докорінно з 1 липня 2002 року, коли набирають чинності відповідні норми КПК), а й до інших періодів запобіжного ув'язнення. У цьому зв'язку необхідно визначити, чи містить термін «запобіжне ув'язнення» період тримання під вартою після передання справи до суду.

2. Російське кримінально-процесуальне законодавство розрізняє дві категорії запобіжного ув'язнення: тримання під вартою на час проведення попереднього розслідування («за слідством») і тримання під вартою на час розгляду справи в суді («за судом»). Ця відмінність знайшла своє відображення у Федеральному законі від 13 червня 2001 року, який обмежив строки розгляду кримінальної справи шістьма місяцями. Однак у пункті 110 свого рішення Суд, посилаючись на норми свого прецедентного права, дійшов висновку, що до запобіжного ув'язнення входить весь період з дня поміщення особи під варту і до дня винесення судом вироку. Зрештою, для затриманого, який перебуває в переповненій камері, немає великої різниці в тому, чи вважається його ув'язнення таким, що належить до періоду попереднього розслідування, чи до періоду судового розгляду, та чи мало воно місце до набрання чинності Конвенцією щодо держави-відповідача або після. Ця відмінність, проте, може бути важливою для Суду, якщо він визнає за державою свободу самостійної оцінки в питаннях визначення розумності строків тримання під вартою.

Заявник перебував у запобіжному ув'язненні на час попереднього розслідування з 29 червня 1995 року (коли його було взято під варту) до 19 червня 1996 року (коли обласна прокуратура направила справу до Магаданського міського суду), тобто одинадцять місяців і двадцять два дні, що є меншим за граничний строк у вісімнадцять місяців, встановлений пунктом 2 статті 97 КПК і після завершення якого обвинувачений підлягає негайному звільненню (пункт 3 статті 97 КПК). Цей проміжок часу не може бути поставлений на карб державі-відповідачеві, оскільки він передував моменту набрання чинності Конвенцією щодо Росії (несумісно з критерієм *ratione temporis*).

Запобіжне ув'язнення заявитика на час судового розгляду тривало до 3 серпня 1999 року, коли Магаданський міський суд постановив своє перше рішення, тобто три роки, один місяць і двадцять один день (як встановлено Судом вище в пункті 110 його рішення). Не варто забувати про те, що затримки з

винесенням вироку і, як наслідок, тривале перебування заявитика під вартою були частково спричинені клопотаннями заявитика про відвід суддів та про передання справи на розгляд до іншого суду, а також заміною адвокатів та їхньою неявкою в суд, з чим Суд частково погоджується в пункті 130 свого рішення. Ці затримки загалом становлять один рік і три місяці. Це, звичайно, не вправдовує процесуальну тяганину з боку самих судів, але безумовно створює іншу картину запобіжного ув'язнення заявитика на час судового розгляду.

Нарешті, направлення справи на додаткове розслідування і постановлення Магаданським міським судом 31 березня 2000 року другого вироку у справі подовжили строк тримання під вартою ще на сім місяців, відповідно до пункту 7 статті 97 КПК.

Таким чином, заявитик провів під вартою п'ять років, один місяць і двадцять три дні, з яких чотири роки, дев'ять місяців і два дні — у слідчому ізоляторі № 1 м. Магадана. Це не може вважатися розумним строком тримання під вартою в цілях пункту 3 статті 5 Конвенції, незважаючи на обставини, викладені мною вище. Згідно з пунктом 8 статті 97 КПК, заявитик кілька разів звертався до суду з проханням про судову перевірку законності й обґрунтованості тримання його під вартою. Тим самим він вичерпав усі доступні йому в цих цілях національні засоби правового захисту.

3. Що стосується питань, які постають на підставі пункту 1 статті 6 Конвенції (справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку), то Суд, на мою думку, на жаль, знахтував тим фактом, що заявитик не використав своє право на оскарження вироку від 3 серпня 1999 року, тим самим залишаючи питання про вичерпання національних засобів правового захисту відкритим. Щоправда, аргументи заявитика підкріплюються тим фактом, що цей вирок не став остаточним, беручи до уваги додаткове розслідування та новий вирок, винесений 31 березня 2000 року.

4. На підставі наведених вище міркувань я вважаю за доцільне погодитися з думкою моїх колег стосовно порушення статті 3, пункту 3 статті 5 та пункту 1 статті 6 Конвенції, але думаю, що розмір компенсації, зазначений у пункті 143 рішення, варто було б визначити окремо для кожного встановленого порушення.

На судовому розгляді були присутні:

a) від Уряду

п. П. Лаптєв (P. Laptev),
Уповноважений представник
Російської Федерації в ЄСПЛ,
п. Ю. Берестнєв (Y. Berestnev),
п. С. Волковський (S. Volkovsky),
п. С. Разумов (S. Razumov),
п. Ю. Калінін (Y. Kalinin),
п. К. Бахтіяров (K. Bahtiarov),
п. О. Анкудинов (O. Ankudinov),
п. В. Власихін (V. Vlasihin),

радники;

експерти;

b) від заявитика

пані К. Москаленко (K. Moskalenko),
Московський центр міжнародного захисту,
п. Н. Сонкін (N. Sonkin),
Московська обласна колегія адвокатів

адвокати,

п. В. Калашников,

заявник.

6. Суд заслухав звернення п. П. Лаптєва, пані К. Москаленко та п. Н. Сонкіна, а також відповіді п. В. Власихіна, п. П. Лаптєва і пані К. Москаленко на запитання трьох суддів.

На вимогу Суду Уряд надав фотографії камери, в якій утримувався заявник. Було також подано відеофільм із зображенням камери та довколишніх приміщень після ремонту, який було зроблено вже після звільнення заявитника.

7. Ухвалою від 18 вересня 2001 року Суд оголосив заяву частково прийнятною.

Згодом він дійшов висновку, що виїжджати з перевіркою на місце або направляти «місію з метою встановлення фактів» немає потреби, оскільки в розпорядженні Суду була достатня кількість матеріалів для того, щоб зробити висновки у справі. Крім того, він вважав, що подібними заходами не вдастся досягти жодної користі, оскільки нинішні умови в камері, як свідчить відеозапис, уже нічим не нагадують умови під час перебування в ній заявитника, що також підтвердили надані фотографії.

8. 1 листопада 2001 року Суд змінив склад своїх секцій (пункт 1 правила 25), проте розгляд цієї справи і далі здійснювала палата, сформована зі складу колишньої третьої секції.

9. Сторони не подали додаткових зауважень щодо суті заяви.

10. 28 грудня 2001 року заявитник висунув вимогу про справедливу сatisfакцію, згідно зі статтею 41 Конвенції, у відповідь на що Уряд подав свої зауваження.

ЩОДО ФАКТИВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

11. Заявник, 1955 року народження, проживає в Москві. На час, що розглядається, він був головою Північно-східного акціонерного банку.

12. 8 лютого 1995 року проти заявника було порушено кримінальну справу, деталі якої викладені нижче, в підрозділі В. 29 червня 1995 року заявника взяли під варту, і, згідно з рішенням Магаданського міського суду від 3 серпня 1999 року, його було визнано винним у незаконному привласненні коштів банку і засуджено до ув'язнення.

A. Умови тримання під вартою

13. У період з 29 червня 1995 року до 20 жовтня 1999 року заявника тримали під вартою в закладі 13-47/1 (слідчий ізолятор № 1 (СІЗО-1)) м. Магадана. 20 жовтня 1999 року для відбування покарання за рішенням міського суду від 3 серпня 1999 року його було відправлено до виправної установи АВ-261/3, розташованої в селищі Талая. 9 грудня 1999 року його знову перевели до слідчого ізолятора в Магадані, де він і відбував покарання аж до свого звільнення 26 червня 2000 року.

1) Подання заявника щодо фактів у справі

14. Стосовно першого періоду тримання під вартою в Магаданському слідчому ізоляторі, заявник стверджував, що його тримали в камері площею 17 м², в якій було 4 двоярусних ліжка. При цьому в камері майже весь час перебувало 24 в'язні, і лише іноді їх кількість зменшувалася до 18. Оскільки на трьох в'язнів було одне спальне місце, спати їм доводилося по черзі. Решта чекала на свою чергу, лежачи або сидячи на підлозі чи картонних коробках. До того ж не було умов для нормального сну, оскільки в камері весь час був увімкнений телевізор, а вдень там панували постійна метушня та гамір. Світло в камері ніколи не вимикалось.

15. Унітаз був у кутку камери на видноті. Він був відокремлений перегородкою лише від умивальника, але не від житлової частини камери та обіднього столу. Унітаз стояв на висоті півметра від підлоги, а висота перегородки становила 1,1 м. Таким чином, людину, що користувалася туалетом, бачили не лише співкамерники, а й наглядач, який спостерігав за в'язнями через віконце у дверях.

В'язні змушені були їсти за столом, який стояв за метр від туалету. До того ж їжа була низької якості.

16. У камері була відсутня вентиляція, влітку там було надзвичайно жарко й задушливо, а взимку — дуже холодно. Повітря затхле, тому вікно весь час було відчинене. Оскільки навколо нього постійно й багато курили, заявник мимоволі став пасивним курцем. Він стверджує, що йому ніколи не вдавали належної постільної білизни та посуду. Усе, що він отримав від адміністрації,

це ватяний матрац і тонка фланелева ковдра, посуд він був змушений позичати у своїх співкамерників, яким його передавали родичі з дому.

17. Камери слідчого ізолятора кишіли тарганами й мурахами, проте жодних дій для їх винищенння не вживалося. Єдиний санітарний профілактичний захід полягав у тому, що раз на тиждень наглядачі приносили в'язням один літр хлорного дезінфікуючого засобу для туалету.

18. У заявника виники різноманітні шкірні хвороби та грибкові інфекції, через що він втратив нігти на пальцях ніг та на кількох пальцях рук. Під час судового розгляду його справи — з 11 листопада 1996 року до 23 квітня 1997 року та з 15 квітня 1999 року до 3 серпня 1999 року — оголошувались перерви в судових засіданнях, щоб заявник міг пройти курс лікування від корости.

Шість разів до камери, в якій тримали заявника, поміщували в'язнів, хворих на туберкульоз та сифіліс, у зв'язку з чим йому робили профілактичні ін'єкції антибіотиків.

19. Заявник стверджував, що його прогулянки за межами камери тривали лише одну годину на день, а гарячий душ він міг приймати тільки двічі на місяць.

20. Насамкінець заявник стверджував, що після того, як 9 грудня 1999 року його знову перевели до слідчого ізолятора, умови тримання суттєво не поліпшилися. Він не був забезпечений ані належною постільною білизною, ані рушниками, ані посудом. Через відсутність відповідних медикаментів не було можливості лікуватися від шкірних хвороб. Камера, в яку його помістили, так само кишіла тарганами, і заходи з їх винищення не проводились уже протягом 5 років. Проте в березні-квітні 2000 року кількість в'язнів у його камері на 8 ліжок зменшилася до 11.

2) *Подання Уряду щодо фактів у справі*

21. Уряд стверджував, що площа камери, в якій тримали заявника, становить $20,8 \text{ m}^2$. У заявника було окреме спальнє місце, постіль, посуд та можливість отримання медичної допомоги. Камера розрахована на вісімох в'язнів. Через загальне переповнення слідчого ізолятора на кожне ліжко припадало по двоє-троє в'язнів. У камері, де тримали заявника, перебувало 11 і більше в'язнів упродовж усього часу, який розглядається, а зазвичай кількість в'язнів у ній дорівнювала 14. В'язні спали по черзі таким чином, щоб кожен міг спати по вісім годин. Усім в'язням видавалися ватяні матраци, бавовняні ковдри та простирадла.

22. Камера, де перебував заявник, обладнана санвузлом — унітазом та умивальником. Унітаз розташований у кутку камери і відділений від житлової частини камери перегородкою висотою 1,1 метра, що забезпечувало його відокремленість. Такі норми встановлені «Інструкцією з проектування та будівництва слідчих ізоляторів Міністерства внутрішніх справ СРСР», затвердженою 25 січня 1971 року.

Уряд надав Суду фотографії камери, в якій тримали заявителя і умови перебування в якій, за оцінкою заявителя, дещо поліпшилися порівняно з моментом його поміщення під варту в цій установі. Уряд також передав Суду відеозапис із зображенням приміщення слідчого ізолятора після капітального ремонту, який було зроблено вже після звільнення заявителя.

23. У камері є вікна, які забезпечують доступ свіжого повітря та денного світла. Обладнати камеру вентиляційною системою було неможливо. У спеку для поліпшення вентиляції можна було відчинити віконце у дверях камери. окрім того, в'язні могли також користуватися маленькими вентиляторами, які їм передавали родичі.

24. Телевізор, який був у камері, належав заявитникові, отже, він сам міг вирішувати, коли його вмикати та вимикати. У цій місцевості телевізійні програми не транслюються цілодобово.

25. 11 лютого 1998 року в одного з ув'язнених у цій камері виявили сифіліс. Цього в'язня негайно перевели до одиночної камери, і він пройшов курс лікування від цього захворювання. Решта в'язнів, які перебували в одній камері із хворим, зокрема й заявитник, 26 лютого 1998 року пройшли профілактичний курс лікування і здали аналізи на серологічну реакцію. Ці заходи були здійснені згідно з «Нормами медичного обслуговування осіб, що перебувають у слідчих ізоляторах та вправно-трудових установах Міністерства внутрішніх справ СРСР», затвердженими 17 листопада 1989 року.

У січні 1999 року один із блоків слідчого ізолятора було закрито на ремонт, у зв'язку з чим в'язні, які там перебували, розподілили по інших камерах. В'язні, яких перевели до камери заявителя, перебували там протягом тижня, деякі з них були хворі на туберкульоз. Проте, на думку медичного персоналу, це не становило загрози для інших в'язнів, оскільки хворі в цей період проходили амбулаторне лікування.

2 червня 1999 року до камери заявителя було поміщено в'язня, в якого спостерігалися залишкові ознаки туберкульозу. Цей в'язень протягом двох місяців проходив профілактичне лікування з метою запобігання можливих рецидивів захворювання. Оскільки він не страждав на відкриту форму туберкульозу, небезпеки зараження інших в'язнів не було.

Заявитникові неодноразово робили флюорографію, і жодних відхилень від норми в грудній клітці у нього виявлено не було.

15 червня 1999 року до камери, де перебував заявитник, помістили в'язня, який у цей період проходив лікування від сифілісу. Проведений після цього медичний огляд дав негативний результат. Зроблені з огляду на це аналізи крові заявитника також дали негативний результат.

26. Заявитник систематично проходив медичний огляд і діставав медичну допомогу від дерматолога, терапевта і стоматолога. Коли в нього виявляли різноманітні захворювання (нейроциркуляторну дистонію, коросту, грибкові захворювання), йому негайно надавали медичну допомогу. Для лікування заявитника під час судових слухань оголошувались перерви.

1995 poky, 9 bepecha 1995 poky i 4 jnctomaja 1995 poky.
cphoro micphoro cyay, akn biuxunib u kjuotahha, bijnobiho, 14 jntha-
saabhu ka nojabbar kjuotahha ipo hoto bijnihenb 3-hu baptin jo Marjah-
34. 4 jntha 1995 poky, 31 ceptha 1995 poky i 26 bepecha 1995 poky atbokar

hoto upokypopa, jatn upnunharrta arkn he brkayiotpa.
Ctrok hoto tpmahha hu baptio srojoum nojorbyaraca pimehha min biujobi-

akomy o6nhyabacca saabhu.
tn. Y nocrahozi takok brkayabacca ha tarkin xapaktep npabonopyuehha, a-
methn, heogxuhu jira cijictra, ajiichobas tnc ha cbijikbi i nijapogjair jokme-
kohkpetehn faktib, mo saabhu biujomrabcac hajattn hebhj Gahkibckj joky-
kpnihiatpho posciulyahha. Sokpema, B nocrahozi sa3ahazhoca, 3 habjehhm
cijictra ha tii hijactabi, mo bih nepeukoxkab bcrahozehho icthnhn tia hac
popom, saabhu ka gyo sapetobaho i homiueho hu bapty ha hac npobejehha
33. 29 hepeha 1995 poky za nocrahozo cijihoro, cahruijohoraho npoky-

hehni 2 050 000 akjin, aki harkejai ihuin komashu.
32. 17 jntoro 1995 poky homy gyo npesjabbie o6nhyabaeheha y tpnrac-

hebniia. Bygo npoyumeo kpnihiatpho cnpaby za homepom 48529.
gahky, i wjto hoto gyo sactocoba ho samodjkhnn saxyi y burjaji ulunckn ipo
biujobliatphocri za o6nhyabaeheha y he3akohnomy npbratachehi koutba
31. 8 jntoro 1995 poky saabhu gyo npintaryo jo kpnihiatpho

B. UPOBAAKHEHHA Y KPNIHIATPHIN CNPABJ

30. Bnchobor ekchepthoi mejnhoi komicii, tijatotorjehnn y jntha 1999 poky,
saxbopobrha hit, pyk ta taxoboi jijahkn, a takok ha mikos.
hebpotnihnn cijijom, xpojhnn racpoyoyuhet, ihfekuihni npngkorbi
cijihns ipo te, mo saabhu xropib ha hehpounkyjatpho jnctohio, actheo-
3axbopobrha hit, pyk ta taxoboi jijahkn, a takok ha mikos.

29. Ak cijihns mejnha kaptra saabhu, y tpyah 1996 poky bih xropib ha
3) Meduuna kapma saabhu ma eucnogor ekcnemphoi meduunoi komicii
jocq, mo npogjema tounphena komax y cijihns isoantopax cnpabj i chye.
28. Hapeutit, Ypa uobijomnb, mo jira sanogjirahha ihfekuihns saxbopobrha
y cijihns isoantopax 3 metuo coeaccho to shnunehha natorehnx mikpoopr-
himb, ihenctohorinx ta npnyhj, sruho i3 ra3ahmn nune Hopman MBC
CCP 1989 poky, ajiichobetpa npoflaktnha j3ihfekui. Tlpn upomy 3a3aha-

27. Saabhu mir upnmartn jyu qnn pa3 ha tnikjehb, homy takok mjhara
npotarion jbox rojnh j03b0jajnca npolyahkn.
Kauawhkuoe npomu Pocii

35. Заявник стверджував, що із серпня 1995 року до листопада 1995 року слідство не проводилось, оскільки обидва слідчі, які вели цю справу, перебували у відпустках, а особа, якій тимчасово передали його справу, не вживала жодних заходів.

36. 14 грудня 1995 року заявникові було пред'яовано обвинувачення, яке містило 8 додаткових пунктів, пов'язаних із незаконним привласненням коштів банку.

37. 6 лютого 1996 року попереднє слідство за обвинуваченням, пред'явленним заявникові, було завершено і справу передано до Магаданського міського суду.

38. 1 березня 1996 року заявник подав до міського суду клопотання про звільнення з-під варти, яке було відхилено 27 березня 1996 року.

39. У цей самий день міський суд ухвалив рішення повернути справу прокуророві Магаданської області для проведення додаткового розслідування. Прокурор області подав до Магаданського обласного суду протест на рішення про повернення справи для додаткового розслідування, який було відхилено 29 квітня 1996 року.

40. Після завершення додаткового розслідування 15 травня 1996 року прокурор області 19 червня 1996 року передав справу до міського суду.

41. Тим часом 16 травня 1996 року заявник подав до міського суду клопотання про звільнення з-під варти, в якому зазначив, що через погані умови тримання під вартою стан його здоров'я погіршився. 26 травня 1996 року клопотання було відхилено.

23 червня 1996 року заявник подав іще одне клопотання про звільнення.

42. 11 листопада 1996 року міський суд розпочав розгляд справи заявителя. Того самого дня він відхилив клопотання заявителя про звільнення, подане 23 червня 1996 року.

43. Під час судового засідання 27 грудня 1996 року заявник звернувся до міського суду з клопотанням про звільнення з-під варти з медичних причин. Він заявляв, що в його камері перебуває 21 в'язень, спальних місць лише 8; відсутня вентиляція при тому, що всі в'язні курять; постійно й надто гучно працює телевізор; крім того, він захворів на коросту. Отримавши медичну довідку, яка засвідчувала факт захворювання на коросту, суд відклав розгляд справи до 14 січня 1997 року. При цьому клопотання заявителя про звільнення з-під варти суд відхилив через тяжкість правопорушення, в якому той обвинувачувався, і через ризик того, що у випадку звільнення з-під варти він перешкоджатиме встановленню істини.

44. Розгляд справи заявителя міським судом тривав до 23 квітня 1997 року.

7 травня 1997 року розгляд справи було відкладено у зв'язку з усуненням з посади головуючого судді за вчинення неналежних дій, які не мали стосунку до справи заявителя.

45. 15 червня 1997 року заявник знову подав клопотання про звільнення, посилаючись на погані умови тримання його під вартою.

46. У липні 1997 року справу заявителя було передано іншому судді, який призначив слухання на 8 серпня 1997 року. У призначений день засідання не відбулося, оскільки через стан здоров'я заявителя не зміг бути на ньому присутнім. Клопотання заявителя про звільнення було відхилене через тяжкість правопорушення, в якому той обвинувачувався, і через ризик того, що він перешкоджатиме встановленню істини в кримінальній справі.

Наступне клопотання заявителя про звільнення з-під варти, подане 21 вересня 1997 року, було відхилено 21 жовтня 1997 року.

47. 22 жовтня 1997 року заявителя подав скаргу з приводу своєї справи до Магаданського обласного суду з проханням передати справу з міського суду до обласного суду. Він також подав скаргу до Верховного Суду Російської Федерації, який направив її на перевірку до Магаданського обласного суду. Листами від 31 жовтня 1997 року і 25 листопада 1997 року обласний суд повідомив заявителя про відсутність підстав для віднесення справи до юрисдикції цього суду і запропонував йому звертатися з будь-якими питаннями з приводу його справи до міського суду. Обласний суд також зобов'язав міський суд вжити заходів для розгляду справи заявителя.

48. 21 листопада 1997 року заявителя подав скарги до різних інстанцій, зокрема до Адміністрації Президента Російської Федерації, до Магаданського міського суду, до Вищої кваліфікаційної колегії суддів — органу, який займається питаннями професійної компетентності суддів, — а також до Генерального прокурора. У своїх скаргах він вказував на жахливі умови, в яких його тримали без будь-якого рішення по суті обвинувачень, на те, що захворів на різноманітні шкірні хвороби, втратив нігті на пальцях ніг і страждає від серцевого болю.

49. У листі від 5 лютого 1998 року голова Магаданського міського суду, посилаючись на складність справи та велику завантаженість суддів, повідомив заявителя, що суд поновить розгляд його справи до 1 липня 1998 року.

50. 11 лютого 1998 року Магаданський обласний суд направив до міського суду 11 скарг заявителя, які він отримав від Генерального прокурора, Верховного Суду та інших інстанцій.

51. 23 лютого 1998 року заявителя оголосив голодування, щоб привернути увагу органів влади до надмірної тривалості свого перебування під вартою в той час, коли судового розгляду його справи не відбувалося. Голодування тривало до 17 березня 1998 року.

52. 1 березня 1998 року заявителя подав скаргу з приводу своєї справи до Адміністрації Президента Російської Федерації і до комітету Державної Думи з проханням посприяти в переданні його справи на розгляд до Магаданського обласного суду.

53. 3 березня 1998 року Управління юстиції Магаданської області у відповідь на скаргу заявителя, подану до Міністерства юстиції Російської Федерації, заявило, що суд зможе розглянути справу в другій половині 1998 року.

54. *Y ton camnn̄ nepioia saabhnk 3Bephybca cyy 3 npae noðnu. Bonyek IV*
 Poçincpkoi Fejeþauii 3 npoxahnm nepeþipinti koçtinyuiñicp nojokéh
 craten 223-1 i 239 Kpñmihajpno-ñpouecyaziphoro kojécky, uo çtoçyjotrc
 kehna he Bctahobrjhohrb koxjhnx tpañhnhx ctþokib tpmahna liú Baptoio ha
 poky Koçtinyuiñin Cya ñorjominb saabhnka, uo, ocktpikn strajahí nojoo-
 hac cyðjorbo roðarbytjy cuparn, uo npoxahnm he mitiræ posiriaj.
55. *Saabhnk takok nojbar ckappy 3 npnroy 3atpmrnk B posiriaj uo cuparn*
 jo Bñuoi Kralififikauiñioi kojerii cyy, aka jncitom Biú 30 6epeda 1998 poky
56. *2 kritha 1998 poky saabhnk nojbar ckappy jo Beþoxbodo Cyy ha sartay-*
 jopyñjia posiriajtin ue nntaha Marajachckomy ñjracomy cyy.
57. *13 kritha 1998 poky Marajachckomy ñjracchin cyy noðionma saabhnka uo*
 bñctynti jnue ak kacaljna ihctahija.
58. *25 tparha 1998 poky saabhnk nojbar kñototahn uo micpkoro cyy uo*
 nepeðiaha uo cuparn jnra posiriaj uo ñjracchin cyy.
59. *11 6epeda 1998 poky saabhnk 3Bephybca 3i ckappy jo Bñuoi Kralififikauiñ-*
 panohoro cyy.
60. *16 6epeda 1998 poky saabhnk nepeðiaha uo 3-ñjia Baptn, bkaðaun y cõemy ñjreñhi, uo crath*
npoxahnm bñtphnti uo 3-ñjia Baptn, bkaðaun y cõemy ñjreñhi, uo crath
heñin kampej crrjohro ñoñtopa.
61. *1 jntha 1998 poky saabhnk nojbar ckappy jo 6jracchoro cyy, a kin*
nebjomarb, uo Xacnchcknn pñnhnn cyy uocj he tñpsahnb jehp cijxahn, i
3Bephybca 3 npoxahnm npncojnti posiriaj.
62. *Ocktpikn saabhnk he noðionba 3 tm, uo ñoro cupary posiriaab*
Xacnchcknn pñnhnn cyy, 3 jntha 1998 poky ii 6jjo neþphyto jo Marajah-
ckoro micpkoro cyy.

63. 8 липня 1998 року заявник отримав листа з обласного суду, де повідомлялося про відсутність підстав для того, щоб цей суд виступив як суд першої інстанції й відніс цю справу до своєї юрисдикції.

Наступного дня заявник звернувся до міського суду з проханням про своє звільнення з-під варти, посилаючись на погані умови тримання його під вартою.

64. 31 липня 1998 року заявник подав скаргу до Вищої кваліфікаційної колегії суддів з приводу того, що міський суд упродовж тривалого часу не розглядає його справу. 19 серпня 1998 року скаргу було передано до Магаданського обласного суду із запитом про надання інформації як стосовно скарги, так і стосовно роботи міського суду. 27 серпня 1998 року обласний суд направив скаргу заявника до міського суду.

Заявник також звернувся зі скаргою на зволікання щодо початку судового розгляду до Магаданського обласного суду, який 11 серпня 1998 року передав цю скаргу до міського суду.

65. 7 вересня 1998 року заявник звернувся зі скаргою до Вищої кваліфікаційної колегії суддів, в якій зауважив, що Магаданський обласний суд направляв усі його попередні скарги до міського суду, не вживаючи жодних заходів. 23 вересня 1998 року скарга заявитика була направлена до Магаданського обласного суду з нагадуванням про раніше зроблений запит про надання інформації щодо причин такої тривалої затримки в розгляді справи заявитика. 7 вересня 1998 року заявник також подав скаргу з приводу затримок у розгляді справи до Верховного Суду.

5 жовтня 1998 року заявник подав нові скарги до обласної та Вищої кваліфікаційної колегії суддів.

66. 13 листопада 1998 року міський суд призначив слухання на 28 січня 1999 року.

67. 25 листопада 1998 року заявник звернувся до Вищої кваліфікаційної колегії суддів, оскарживши дії голови Магаданського міського суду і вимагаючи порушення проти нього кримінальної справи. 22 грудня 1998 року скаргу було передано на розгляд голові Магаданського обласного суду з проханням у випадку, якщо твердження заявитика виявляться обґрунтованими, надіслати звіт до відповідної кваліфікаційної колегії.

16 грудня 1998 року Магаданський обласний суд передав чергову скаргу заявитика до міського суду.

68. 18 січня 1999 року заявник звернувся до міського суду з клопотанням про звільнення з-під варти.

69. 28 січня 1999 року Магаданський міський суд ухвалив рішення про повернення справи заявитика прокуророві для проведення додаткового розслідування у зв'язку з порушенням процесуальних норм з боку органів слідства. Вказані порушення полягали в неповному ознайомленні обвинуваченого з матеріалами справи на завершальному етапі попереднього слідства, а також у неточностях під

Kjotahha saabnka qyjo biiinxijeho.

73. **L**ittac cixxahha 8 qepba 1999 poky saarhuk nojar kiohotahha mpo
saarjiphehha. Bih 33ahabar, mpo b kamepi, je nepegyariorb 18 b'ashib, bih he moke
hajjejkhum qinnom miltorityabatnica, mpo jarin cixxahha b'qizl. Bih takok 3aabnb,
mo abbi'i sapakkarca kopoctoro i mpo nomy he mihiotb mocijiphy qinny.

3aabrhk nobijomjne, uo 3olom 3rajanin nokyop blimbiar nro ramepy i
3aabrhk nobijomjne, uo ymorn npe6ybahha tam he3ajobiiphi, 3aabrhk nro ramepy i
bnshab, uo ymorn npe6ybahha tam he3ajobiiphi, 3aabrhk nro ramepy i
ihunx kamepax ymorn he kpauj, a koutir ha ix nojimuehha hmea.

Любопытно, сколько денег заработала компания на продаже китайской косметики в России. Согласно информации из отчета, выданного властями Китая, в 2018 году китайские производители косметики продали в Россию 1,5 миллиарда долларов продукции. Это в 10 раз больше, чем в 2017 году.

72. *Tu hac cixahna 30 kibtha 1999 poky saabink shobya nojaa kiontohna
npo brixteneha nooro 3-nii baptn, ake takox gyijo blixtunjeho. Bih ctrepkayba,
npo ctpakjae biit hejocninha, y' nooro kampej ttegedybaro 18 b'ashib, aki
bmuyumeji gyjin chanin no qepzi. Bih takox 3aabns, mo he smoke nrepelokjaktan
bcatahobrijehno icthnh y ctpabji, ocktikpn bci ciztqji jii gyjin ake nprobjeji.*

111 1ac cizyaxahha 20 kibitha 1999 poky upokrypop 3bepphybcia 3 tipoxahha mpo upnashayehha ncnxiatpnho orinjy saabrnka jura oulkun crary nro mcn- xiyhoro 3tipopba bhacljitorq tnpnrajloro npegebyrahha miti baptno. Micprkn cya zatjorohne tipoxahha i blykjab cizyaxahha jo 30 kibitha 1999 poky.

5 kvítna 1999 poky saabrhuk nojába iúce ohy ckaþry aþo Bnusoí krahifíkuñhoí
koretti cýðaþi 3 upnboði tþnbraðið staptumkn a þorrutið cupbarn.
71. 15 kvítna 1999 poky micþkn cýða nohórnþ posrjauða cupbarn saabrhuk.

ЛОГО САМОТО ЖИХ БИХ ЗБЕПХЫБА ЖО РИМЛОЙ КРАДИФИКАЦИИНОЙ КОНЕЧТИ ЦҮЛДІРСІ
СКАПРОДО АНА ТПНРАДІЕ ТПНМАННА НОРО МІЖ БАПТРОДО ГЕДЕС ПІМЕНА ЦЫЛДЫ. ҮЛЕСЕДІ НАРП
ЖИХ ЗААРЫНК ЗБЕПХЫБА 3 ТАКОТО САМОДО СКАПРОДО ЖО ОДАРЧОЙ КРАДИФИКАЦИИНОЙ

70. 17 Gepecha 1999 poxy saabrhk shobry sbephybcx jto micpkoro cgyjy 3
mposxahham tpo sribiphenna nrolo 3-nii baptn.

80. Cбoим пiumehнm бiлi 3 ceпtнra 1999 poky micpknн cуя BnsheBa 3aBhнka BnhyBaTm 3a oжнm mykToM oгBnhyBaTpoBo Bnchobky, kкnг MicTnB 9 oKpeMnx oBnhyBaTeh, 3a JBoMa ihumn nykTaM noTo gyjo BnsheBo he BnhyBaTm. Cyя npu3haBия noKaPaBия y BnTiaji no36aBиeHия Boji ctpoKoM ha 5 poKиB i

79. Micpkn̄t cyu sacjyxar 9 3 29 cbl̄kib, bñrñinkahnx jo cyuy. Tokashha 12
cbl̄kib, aki he ñabñinc a cyu, ñahi hmn̄ m̄ac nñmepëjhoro cñjicra, gyjn̄
orojomehi ha bijkpntomy cñjyaxahni.

78. Библиомия бирдеми пүнчехи, Үзбәтешем олар камоло жи, Мичкин ғыл
3аъбакни, ғудо биеплоң 3 15 кундан то 15 кунда 1999 датынан олар
30 бирдеми, ғудо бирдеми 3 15 кундан то 15 кунда 1999 датынан олар
кимотарх. Ҳа ғылмый ғылмий, ғудо 3аъбакни, ғудо бирдеми 3 15 кундан то 15 кунда
бундай 3аъбакни биц қози 3репхеб, ғудо бирдеми 3 15 кундан то 15 кунда

77. **Ti**ⁱⁱ aac ctyxahna 15 jntha 1999 poky saabhnk bcpbyrc a jo ctyy 3
kjohtotahna tpo cbce sribihenna-3-tiⁱⁱ baptn. Bih saabnb, uo ctyy yke manke
saabepnum nrbrehna jokabi, otke, bih he smoke nepeumokojkattn bctahobjehe
ictchn y ctphar. Kjontotahna saabhnka gyjo btxnxjeho.

Y COBEMY BNCHOBKY, NOJAHOMY B JNHJI 1999 POKY (TOYHA JATRA HE BK3AHA), EKCHEPTRN 33AHAYAIOB, UO 3AABHNK MAE HNSKY 3AXBOPHOBAH (JNB. NYHKT 30 BNUDE). HA IXHO JYMKY, NIKYBRAHN UNX 3AXBOPHOBAH HE BMARATO ROCMIRATAJBAU! I 3AABHNK MIT I HAJJAI NEPEGYBATR N B CHIJIHOMY 130JATOP! EKCHEPTRN JINIJUN BNCHOBKY, UO CTAH 3JUOPB'A 3AABHNKA JABAAB NOJY 3MORY 6PARTN YHACTB Y CTYXAHHRX I JABAATN CAJNEHNA

76. *Lili hac cixxahha B-micbromy cyjl 23 hepbra 1999 poky saabrhk 3aahehn, motpe6ybar saabrhk rochitratiauji.*

75. 22. НЕПРАВИЛЬНЫЕ КРЫШИКИ 1999 ПОКРЫТИЯ БУДУЩЕГО 3 МОСКОВСКАЯ ОБЛАСТЬ

Micpkn cya yxbajn pimehna sanjumtn kionotahna sabbhka gës poslony
ockutirkn boho he gyjo bohebjb mob'ja3ahe 3 nntahmn jahto cyxaha.

шість місяців з відбуванням покарання у виправній колонії загального режиму; початком строку ув'язнення вважається 29 червня 1995 року. Міський суд вказав на низьку якість попереднього слідства і необґрутовані спроби слідчих збільшити кількість пунктів в обвинувальному висновку. Крім того, суд виявив порушення процесуальних норм, що, зокрема, виявлялося в недоліках, пов'язаних з неналежним поданням суду необхідних документів. Ці недоліки довелося усувати під час судового розгляду справи, що спричинило затримку. Суд зауважив, що з боку слідчих органів та прокуратури Магаданської області не було забезпеченено належного контролю за дотриманням процесуальних норм під час розслідування.

Окремою постановою, ухваленою того самого дня, міський суд повернув частину пунктів обвинувачення прокуророві для додаткового розслідування. Заявник оскаржив це рішення у Верховному Суді, який 30 вересня 1999 року визнав дане рішення законним.

81. Рішення міського суду від 3 серпня 1999 року підлягало оскарженню в обласному суді протягом семи днів після його оголошення. Заявник не подав касаційну скаргу, оскільки вважав, що обласний суд також сприяв винесенню йому обвинувального вироку і, таким чином, шансів на успіх у нього немає. 11 серпня 1999 року рішення міського суду вступило в законну силу.

82. 11 серпня 1999 року заявник звернувся до начальника слідчого ізолятора, в якому він перебував, з проханням перевести його до установи відбування покарання.

83. 25 жовтня 1999 року заявник подав скаргу на ім'я Голови Верховного Суду Російської Федерації про перегляд рішення міського суду в порядку нагляду. 11 листопада 1999 року скаргу було відхилено.

30 листопада 1999 року заявник подав іще одну скаргу для розгляду її Верховним Судом в порядку нагляду, але її вона була відхиlena 9 червня 2000 року.

84. 24 вересня 1999 року під час розгляду кримінальної справи запобіжний захід у вигляді тримання під вартою було замінено на підписку про невиїзд. Проте заявник і далі залишався під вартою, відбуваючи призначене йому покарання.

85. 29 вересня 1999 року розгляд кримінальної справи за рештою пунктів обвинувачення було припинено за відсутністю в діях заявитика складу злочину.

Однак 30 вересня 1999 року заявитникові було пред'яовано нове обвинувачення в незаконному привласненні майна, вчиненому під час його перебування на посаді голови банку.

86. 19 жовтня 1999 року, після завершення попереднього слідства, прокурор підписав обвинувальний висновок і передав справу на розгляд до Магаданського міського суду. Обвинувальний висновок мав той самий номер, що й початкова кримінальна справа (№ 48529), і в ньому зазначалося, що кримінальну справу було порушене 8 лютого 1995 року. Судовий розгляд справи заявитика розпочався 20 грудня 1999 року. Рішенням від 31 березня

«Барти ти баты ак шамоджикхин 3аxиј сактоубетпка 3 жотпнамахнм бимор
токашаха я бултуји то36ариехн а сююжан сироком тонај ани пик. За
чарти 11 упоро көлекcy я чупарах ндо зиоинн, за аки 3аконом тедејгәхе

Старта 96. Барти ти баты

бүйәтерпка оо6и, мудо акои ти рицечо».

Коня мочтархорн 600 үхарин ндо сактоубаха шамоджикхоло 3аxоуји геранго
3аxоуји.

Ондоачхнм по3аchхнм тоңажык оқапкекхн а сактоубаха шамоджикхоло
Тоңахорба 600 үхария оржонүетпка оо6и, мудо акои ти рицечо, 3
яха оо6а, 1 тиңтран жиа 6лахна сактоубахоло шамоджикхоло 3аxоуји.
Үхария 13 3а3ахеҳннм зиоинн, б әкөмү ти36о36етпка 1н обнүйбәйтпка
чижинн, нпокыпоп бинодары мочтархобы, а ғыл — биңтнбәй
«Тло сактоубаха шамоджикхоло 3аxоуји оо6а, ака нпобоңнп үзішахна,

Старт 92. Тоңахорба та үхария тло сактоубаха шамоджикхоло 3аxоуји
Барти ти баты».

Одигнече нопынти36етпко 600 нопынти36етпко 1ромајсқнк о6еллахп,
обнүйбәйхоло ани 3 таркы шамоджикхин 3аxоуји: тиңнекү ндо һебн3ај,
нпобоңнп үзішахна, чијинн, нпокыпоп 1 ғыл маһор 1пабо сактоубатн 1о
жиңиңи, а таркы 3 метро 3 ағешемеҳн а бинодары нпокы оо6а, ака
бетаңиңи 1ктинн ү күмішжаһиңи чиңтба 1н ғыл, 600 тепемкөзжактаме
тнмептпка 1и үзішахна, мочтархоло чиңтба 1н ғыл, 600 тепемкөзжактаме
«За һарбогчи жоғартих үзіңтас брактн, 1и обнүйбәхенн тедеъбыза-

Старт 89 (1). Сактоубаха шамоджикхин 3аxоуји

Пилемнн 600 13 1ашкүнн нпокыпопа».

«Никто 1е мөкк 6ын 3а36етпоро 1иакүе 1иңк 1а жиңтари 1ынборо
Старт 11 (1). Негаторпакиңиң оо6и

89. Б. Күмішжаһо-нпогеңжайыпхин көлек

ти36о36етпка ү 1иңнекү зиоинн».

Феңепаүл ү 1иңбөрижитп 1о 1ојокең үзіл 1оңтнтыүү 36епиретпка
«До нпнбөжинн күмішжаһо-нпогеңжайыпхоло 3аконо3абетпка Постижкои

Старт 6 (2) 1о3аиү 2

88. А. 1оңтнтыүү 1а Постижкои Феңепаүл

II. БИЛДІРІЛГЕ 1АЛЫОНДАПЕ НПАБО

амніциеле, оржонеме1о 26 тпабра 2000 покы

87. 26 1епбра 2000 покы 3а36ика 6ы1о 3бүтпено 3-ти баптн ү 3бә3кы 3

30 1епечең 1999 покы.

2000 покы місікнн 1ы 1иңпабжаб 3а36ика 3а обнүйбәхнм, тедеъбыз

Kazatunkoeg nponun Poccii

3axnchka tipo jomorheha notepejhoro cijicbra.

B يوميًّا نهارًا وليلًا ينام في قبره، ولا يغادر قبره إلا للذهاب إلى الماء، حيث يغسل ملابسه ويدعى بالصلوة، ثم يعود إلى قبره.

OOGON 3-MI BAPT.

(2) **mpo** **blimory** **a** **saizborerehi** **kriomotraha** **upokypopa** **i** **mpo** **sbizihemra**

MICAHIB;

1) ндо ножокхеңиң тіркіліктерінде көмекшілік жүргізу мүмкін болады.

BRNGCNTB QJHY 3 TAKN X NOCTAHOB;

Cyana, he mishine hik mportation narin jid 3 Jiba optimahha kiontahha,

Matepiajin 3aepelmehto posciuybahna kpmihajphoi ctparin matoj bytn
hajtaij tira oshamomehna obnhybaheomy ta nro 3axnchinkori he mishine
hik sa micnup jo chinby rpanhahoro ctpoky tpmahna nro 3axnchinkor
bcatahoreho actinioj upytoj ujei cratt. Y binatjky, koin oshamomehna
ogbnhyrahehoro ta nro 3axnchinkra 3 matepiajan ctparin jo chinby
tpahnhahoro ctpoky tpmahna nro 3axnchinkra 3 matepiajan ctparin jo
upokypop Pocincrok! Fejepeau!, upokypop cyg!ekta Pocincrok! Fejepeau! ..
matoj nprabo he mishine hik sa htrj jie jo chinby rpanhahoro ctpoky
tpmahnha nro 3axnchinkra 3 matepiajan ctparin jo chinby
kpanhahoro tpmahna nro 3axnchinkra 3 matepiajan ctparin jo chinby
tpmahnha nro 3axnchinkra 3 matepiajan ctparin jo chinby rpanhahoro ctpoky.

ЦЛОЖБЕКННА СТПОКУ ТПМНХНА НІІ БАПТЮД НОНД МІСІР МІСАУІР МІСЫККА-
ЕТРІСА Й БННГАТКОРНХ БННГАЖКАХ І НІМЕ СТСОБО ОСІБ, ОБРННЯБАЕХНХ Й
БННГЕХНІ ТРККНХ АБО ОСОГІНБО ТРККНХ ЗІОАННІВ. ТАКЕ НОЖБЕКННА ЗІЛІС-
ХІОЕТРІА ЗАСТУННІХНОМ ЛЕНЕПАИХНОРО НПОКҮПОПА ПОСІНЧБКОІ ФЕДЕПАУІ — АО
ОДЖОРО ПОКҮІ ЛЕНЕПАИХНОМ НПОКҮПОПАМ ПОСІНЧБКОІ ФЕДЕПАУІ — АО 18 МІСАУІР.
ЦЛОЖБЕКННА СТПОКУ НЕПАІХНМ НПОКҮПОПАМ ПОСІНЧБКОІ ФЕДЕПАУІ — АО
ЦЛОЖБЕКННА СТПОКУ НЕПАІХНМ НПОКҮПОПАМ ПОСІНЧБКОІ ФЕДЕПАУІ — АО 18 МІСАУІР.

Статья 97. Строки применения или запрета

W30ABRHEHA BOM CTPOKOM MEHUE HIK HA QJNH PIK».

chimbarax nyo ziohinn, sa aki sakohom tsepajgahoe nokapahna y binjali

слідством, у межах одного місяця з моменту надходження до нього справи. Подальше подовження вказаного строку здійснюється з урахуванням часу перебування обвинуваченого під вартою до направлення справи до суду в порядку і в межах, встановлених частинами першою і другою цієї статті.

Подовження строку тримання під вартою, згідно з цією статтею, є підставою для оскарження в суді тримання під вартою і для судової перевірки його законності та обґрунтованості в порядку, передбаченому, відповідно, статтями 220.1 і 220.2 цього кодексу».

Стаття 101: Скасування або зміна запобіжного заходу

«Запобіжний захід скасовується, якщо в ньому відпадає подальша необхідність, або змінюється на суворіший або м'якший, коли цього вимагають обставини справи. Скасування чи зміна запобіжного заходу здійснюється вмотивованою постановою особи, яка проводить дізнання, слідчого або прокурора, а після передання справи до суду — вмотивованою ухвалою суду.

Скасування або зміна особою, яка проводить дізнання, і слідчим запобіжного заходу, обраного за вказівкою прокурора, допускається лише із санкції прокурора».

Стаття 223-1. Призначення судового засідання

«Питання про призначення судового засідання має бути вирішено не пізніше 14 діб з моменту надходження справи до суду, якщо обвинувачений перебуває під вартою».

Стаття 239. Сроки розгляду справи в судовому засіданні

«Розгляд справи в судовому засіданні має бути розпочатий не пізніше 14 діб з моменту винесення суддею постанови про призначення судового засідання».

90. С. Федеральний закон про запобіжне ув'язнення обвинувачених і підозрюваних у вчиненні злочину

Згідно зі статтею 21 цього закону, скарги підозрюваних та обвинувачених державним органам і посадовим особам чи органам місцевого самоврядування та неурядовим організаціям направляються через адміністрацію установ тримання під вартою.

Звернення і скарги, адресовані прокуророві, суду або іншим державним установам, які здійснюють контроль за установами тримання під вартою підозрюваних та обвинувачених, не підлягають цензурі і мають бути направлені адресатові в запечатаному конверті не пізніше наступного робочого дня.

III. ЗАСТЕРЕЖЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

91. Ратифікаційна грамота до Конвенції, передана на зберігання Російською Федерацією 5 травня 1998 року, містить таке застереження:

95. *Създавате, чието същество е* **3 Когнитивни** *съвкупности* **от** *3 фундаментални* **изолирани** *единици*. **Их** *съществуващи* **взаимоотношения** *са* **3** *взаимодействия*: **1) Активност**, **2) Състояние** и **3) Въздействие**.

3aarrhuk bka3aybab, 3okpema, ha nepeleborhecticb kamepn, b akin bih nepegeybar,
ahtnachitaphi ymorn, a trakox tparabjicb ctpoky, nppotiron akoro bih nepegeybar,
mij bapptio B trakx ymbarx, uo majo heratnbnin btrujnB ha ctarh noro fiinhoro
3uopob'a i 3abjajlo upnhinkehha ta ctpakjahha.

«Hikoro he moke gytin niiuaaho karybahho abo hejnojcbkomy an takomy, uo ipuhnkje lijhictp, nobojjekhehho abo nokapahho».
ka3aaho:

1. СВЕРДЛЫХА НОПЫЛЕННА ГАТТИ 3 КОНЕЦ

W0A0 UPABA

«Здіюємо 31 цілісніо 64 Kohrenhui, Podincpki Fegepauia saabjae, mo-
nojokenhia tyhktib 3 i 4 цілі 5 he nepemkozkaotb ... tmnacobomy sacto-
cymbahio, cahrkujohorahomy acchnioj apytio цілі 6 pozitiv 2 Kochintyui
Podincpki Fegepauia 1993 poky, nopytky apetty, tpmahha mі raptio i
затпмажна ocії, тіло3pohanhx 60 o6nybyaehnx y bnhchhi зіоны,
bcrahojhetoj acchnioj nepmojo цілі 11, acchnioj nepmojo цілі 89,
craatamn 90, 92, 96, 96-1, 96-2, 97, 101 i 122 Kpmihaihpo-hpoueçyahnphoro
kohrekcy PPFCP blz 27 kobraha 1960 poky 3 nojajpumnn smiham i jomob-
HEHHAHM».

покарання, незалежно від обставин і поведінки потерпілого (див., наприклад, справу «Лабіта проти Італії» (*Labita v. Italy*) [GC], № 26772/95, п. 119, ECHR 2000-IV).

Суд також нагадує, що, згідно з нормами його прецедентної практики, жорстоке поводження має досягти мінімального рівня жорстокості, щоб підпадати під дію статті 3. Визначення цього мінімуму відносне: воно залежить від обставин справи, таких як тривалість поводження, його фізичні та психічні наслідки, а в деяких випадках від статі, віку та стану здоров'я потерпілого (див., серед інших джерел, рішення у справі «Ірландія проти Сполученого Королівства» (*Ireland v. the United Kingdom*) від 18 січня 1978 року, серія A, № 25, с. 65, п. 162).

У своїй практиці Суд визнавав поводження «нелюдським», зокрема у випадках умисного характеру цього поводження, його тривалого безперервного застосування та спричинення реальних фізичних ушкоджень або тяжкого фізичного та душевного страждання. «Таким, що принижує гідність» вважається поводження, що викликає у потерпілих почуття страху, муки і меншовартості, здатних принизити їхню честь і гідність (див., наприклад, справу «Кудла проти Польщі» (*Kudla v. Poland*) [GC], № 30210/96, п. 92, ECHR 2000-XI). Розглядаючи питання про визнання конкретної форми поводження «такою, що принижує гідність» у значенні статті 3 Конвенції, Суд з'ясовує, чи мало це поводження на меті принизити честь і гідність особи і — що стосується наслідків — чи вплинуло воно на її особистість у такий спосіб, який є несумісним зі статтею 3 (див., наприклад, рішення у справі «Ранінен проти Фінляндії» (*Raninen v. Finland*) від 16 грудня 1997 року, *Reports of Judgments and Decisions*, 1997-VIII, с. 2821–22, п. 55). Проте відсутність будь-якої з перелічених вище умов не виключає можливості визнання порушення статті 3 (див., наприклад, справу «Пірс проти Греції» (*Peers v. Greece*), № 28524/95, п. 74, ECHR 2001-III). У будь-якому разі, ступінь страждання і приниження в цьому відношенні має бути вищий за той ступінь страждання та приниження, до якого неминуче приводить правомірне поводження або покарання.

Доволі часто заходи, пов'язані з позбавленням свободи, містять такий елемент. І все ж таки не можна стверджувати, що запобіжне ув'язнення само по собі суперечить статті 3 Конвенції. Так само не можна тлумачити статтю 3 як таку, що зобов'язує у всіх випадках звільнити затриманого з-під варти через поганий стан здоров'я або поміщати його до загальної лікарні для проходження відповідного курсу лікування.

Втім, згідно з цим положенням, держава повинна забезпечити умови перебування під вартою, сумісні з принципом поваги до людської гідності; окрім того, форми й методи реалізації цього запобіжного заходу не мають завдавати особі страждання або незручності в обсязі, що є більшим за неминучі страждання під час позбавлення свободи, а його здоров'я та благополуччя мають бути адекватно забезпечені з врахуванням практичних вимог ув'язнення (див. згадану вище справу «Кудла проти Польщі», п. 92–94).

Під час оцінки умов тримання під вартою необхідно враховувати сукупний вплив цих факторів, а також твердження заявитика з цього приводу (див. справу «Дугоз проти Греції» (*Dougoz v. Greece*), № 40907/98, п. 46, ECHR 2001-II).

96. У зв'язку з цією справою Суд зауважує, що заявитик перебував під вартою у слідчому ізоляторі I3-47/1 м. Магадана з 29 червня 1995 року до 20 жовтня 1999 року та з 9 грудня 1999 року до 26 червня 2000 року. Суд нагадує, що, згідно із загальновизнаними принципами міжнародного права, положення Конвенції мають обов'язковий характер для Договірних держав лише стосовно тих епізодів, які мали місце після набрання нею чинності. Щодо Росії Конвенція набрала чинність 5 травня 1998 року. Проте, оцінюючи вплив на заявитика умов його тримання під вартою, які були однакові протягом усього періоду ув'язнення, як запобіжного, так і після засудження, Суд може розглянути весь період його перебування під вартою, включно з періодом до 5 травня 1998 року.

97. Суд зауважує, що площа камери, в якій перебував заявитик, була 17 m^2 (згідно з твердженнями заявитика) або $20,8\text{ m}^2$ (згідно з твердженням Уряду). Камера обладнана двоярусними ліжками і розрахована на 8 в'язнів. Можна піддати сумніву, наскільки такі умови відповідають прийнятим стандартам. У зв'язку з цим Суд нагадує, що Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню встановив площу в 7 m^2 на одного в'язня як приблизний рекомендований стандарт для обладнання камер (див. Другу загальну доповідь Комітету — СРТ/Інф (92) 3, п. 43), тобто для 8 в'язнів площа має становити 56 m^2 .

Відповідно до тверджень заявитика в Суді, попри той факт, що камера була розрахована на 8 в'язнів, зазвичай кількість в'язнів у ній під час його перебування там коливалася від 18 до 24 осіб. У своєму клопотанні про звільнення з-під варти від 27 грудня 1996 року заявитик стверджував, що в камері, обладнаній вісімома спальними місцями, перебував 21 в'язень. В аналогічному клопотанні від 8 червня 1999 року він вказав, що в його камері перебували 18 в'язнів (див. пункти 43 і 73 вище).

Суд звертає увагу на визнання Урядом того факту, що, внаслідок загального переповнення слідчого ізолятора, кожним спальним місцем у камері користувалися 2 або 3 в'язнів. Водночас Уряд однозначно не погоджується із заявитиком у тому, що стосується кількості в'язнів у його камері. За твердженням Уряду, в камері заявитика перебували 11 або більше в'язнів протягом усього періоду, що розглядається, а зазвичай кількість в'язнів у ній була 14 осіб. Однак Уряд не надав жодних доказів на підтвердження наведених ним даних. Згідно з твердженням заявитика, кількість в'язнів у камері зменшилася до 11 осіб лише в березні-квітні 2000 року.

Суд не вбачає потреби вирішувати суперечність між позицією Уряду та заявитика з цього питання. Надана інформація свідчить про те, що протягом усього періоду, що розглядається, на кожного в'язня в камері, де перебував заявитик, припадало $0,9-1,9\text{ m}^2$ площи. Таким чином, на думку Суду, камера

Xoq *Cyber* is a game that has been developed by a team of experts in the field of cybersecurity. The game is designed to help players learn about various types of cyber threats and how to defend against them. It features a variety of challenges and scenarios that test players' knowledge and skills in areas such as network security, malware analysis, and ethical hacking.

тъянетом, чо бикююа то мокжнбичъ тиа ѿамтихъя.

99. Okpin nhepeñorheñna kamepi ta ahiñcañtahñna y kamepi tyarety. Lheperoñjka cintyañja nolipuyrajacs oñjatayrahanm y kamepi tyarety. Lheperoñjka bincotoko l, l m biñokpemtobaañha yñjitas, posaralobahanñ y kytky kampeñ, biñ yñmbarajhaka, aje he biñ kintiñboñi yactinñ. Bixiñ jo tyarety he sakpintinñ umpmio. Takim nñhom, sakrinhk amiyuehnñ gýb kognctybarinca tyajetom ha oñax a ihinx ñashib i gýtn nñpcythim nñ ac toto, ak bonh nm kognctybarinca. Ha fotórafiax, hañahn x ñpajom, soñpakeha gþyjha hanibispÿñhobaña kamepa 3

sky mokjirnictp hepeJai! unx xbopo.

13 Cepnozhin sahenokoezhin Çya 3beptae ybari takok ha ton fakt, uo ihozi
3abarhuk tipegeybar y kamepi oco6amn, xobomn ha confitic i ty6ekyjpos, xoa
ypaz i harojuuybar, uo tipoejehra nypofigiaktnhinx 3axoziib bnrkhojno 6yap-

monographia saxonopraehab.

Ција ас непеѓија барања мија баптои, скопема исплатом 1996, 1997 та 1999 година. Според тоа, када ќе се исплатат останатите 1000000000 денари, тој ќе има остаток од 1000000000 денари, кој ќе биде исплатен најкасно во 2000 година.

того, что такая зависимость может быть связана с тем, что

98. *Цыз Забайкалье*, до Каменки бывшая неподорвена Комахин, в то время как восточная часть Тунгусской впадины осталась неподорванной. Третий этап включает в себя Тунгусскую впадину и Тунгусский хребт.

Лади Сын захваче, то б камепи сарабнка же быто хатекхи бетнтияни, и не
мип тонь, то б хин непечебаро сарабнко гарто башб, аkm же то то к
жуборийюка кыпнин б камепи. I xoa сарабнк мар моры охын яи
тупобожини тоа мекамн камепи. I xoa сарабнк мар моры охын яи
камепи 3 хатибиняни огмекемн окоңчиин нпогчопом же би кылоро норбара.

Moplyumehra Cattii 3 Kohrehui.

toctchingo gyra hajibnahnho nepetobheha. Yke cam uen fakt cbjihntb upo

відеофільм, поданий Урядом), але це не може відвернути увагу від абсолютно неприйнятних умов тримання під вартою, які заявник був змушений терпіти впродовж усього періоду, який розглядається.

100. Умови тримання заявника під вартою персвіряв і суд першої інстанції, який розглядав його справу. У квітні й червні 1999 року цей суд призначив медичну експертизу для з'ясування впливу умов ув'язнення на стан психічного і фізичного здоров'я заявника після майже 4 років перебування під вартою та з метою встановлення, чи давав стан його здоров'я брати участь у судовому розгляді і чи не потребував він госпіталізації (див. пункти 71 і 76 вище). І хоча експерти дали заперечну відповідь на обидва запитання, Суд бере до уваги їхні висновки, подані в липні 1999 року, з переліком різноманітних захворювань, на які страждав заявник, а саме: нейроциркуляторна дистонія, астено-невротичний синдром, хронічний гастродуоденіт, інфекційні грибкові захворювання ніг, рук та пахової ділянки, а також мікоз (див. пункт 30 вище).

101. Суд погоджується, що в цій справі відсутні ознаки явно вираженого наміру принизити честь і гідність заявника. Водночас, хоч питання про те, чи було метою поводження принизити честь і гідність потерпілого, і слід брати до уваги, відсутність будь-якої подібної мети не може виключити визнання порушення статті 3 Конвенції (див. згадану вище справу «Пірс проти Греції»). Суд вважає, що умови тримання під вартою, які заявник змушений був терпіти протягом приблизно 4 років і 10 місяців, вочевидь завдали йому значних душевних страждань, принизивши його людську гідність і породивши відчуття безпорадності та приниження.

102. У світлі сказаного вище Суд визнає умови перебування заявника під вартою, зокрема значне перенаселення камери та антисанітарні умови в ній, що мало шкідливий вплив на його здоров'я та благополуччя, в поєднанні з тривалим періодом перебування заявника в цих умовах такими, що становлять поводження, яке принижує гідність.

103. Отже, було допущено порушення статті 3 Конвенції.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 3 СТАТТІ 5

104. Заявник скаржився на те, що його тривале запобіжне ув'язнення становило порушення пункту 3 статті 5 Конвенції, в якому сказано:

«Кожен, кого заарештовано або затримано згідно з положеннями під-пункту с пункту 1 цієї статті, ... має право на судовий розгляд упродовж розумного строку або на звільнення до початку судового розгляду. Таке звільнення може бути обумовлене гарантіями явки в судове засідання».

A. Попереднє заперечення Уряду

105. Уряд стверджував, що скарга заявника має бути розглянута із врахуванням застереження Російської Федерації під час ратифікації Конвенції. Він зауважив, що це застереження поширювалось як на період тримання заявника

під вартою на стадії попереднього слідства, так і під час розгляду справи в суді. Уряд посилився на текст застереження та на зміст статей Кримінально-процесуального кодексу, зазначених у ньому. Зокрема, статті 11, 89, 92 та 101 Кодексу (див. пункт 89 вище) наділяли суди правом застосовувати запобіжний захід у вигляді взяття під варту на стадії судового розгляду аж до постановлення рішення у справі.

106. Заявник стверджував, що застереження, зроблене Російською Федерацією, не є застосовним у цій справі, оскільки в ньому не йдеться про тривалість запобіжного ув'язнення. Заявник наполягав на тому, що метою застереження було зберегти за прокурором право санкціонувати запобіжний захід у вигляді взяття під варту і, в разі необхідності, подовжувати строки тримання під вартою.

107. Суд зазначає, що застереження зводиться до тимчасового виключення зі сфери дії пункту 3 статті 5 Конвенції деяких норм Кримінально-процесуального кодексу, вказаних у тексті застереження, які стосуються порядку арешту, тримання під вартою та затримання осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні злочину. Ці норми встановлюють умови і порядок застосування запобіжних заходів, включно із взяттям під варту, а також перелік осіб, уповноважених приймати відповідні рішення.

Суд зауважує, що в застереженні міститься посилання на статтю 97 Кримінально-процесуального кодексу, згідно з якою на підставі постанови прокурора особа може перебувати під вартою до 18 місяців на час проведення розслідування у кримінальній справі.

Незважаючи на згадування про строки тримання під вартою на стадії слідства, Суд звертає увагу на те, що предметом застереження є порядок застосування запобіжних заходів у вигляді взяття під варту, тимчасом як предметом скарги заявитика є не законність обрання щодо нього запобіжного заходу, а тривалість його застосування.

108. Таким чином, Суд вважає, що це застереження не є застосовним у цій справі.

В. Суть скарги

1. Період, який має братися до уваги

109. Під час розгляду справи не оскаржувалося, що період, який береться до уваги, розпочався 29 червня 1995 року, коли заявитика було взято під варту.

Що стосується завершення цього періоду, то, на думку заявитика, відповідно датою є 31 березня 2000 року, коли Магаданський міський суд постановив своє друге рішення у справі. Уряд стверджував, що цей період закінчився 3 серпня 1999 року, коли було постановлено перше рішення міського суду. Уряд також наполягав на тому, щоб вивчення Судом тривалості запобіжного ув'язнення заявитика обмежувалося періодом, що розпочався

hacmekhoj petrejhochti 3 goky oprahib ruzan. Takn̄ tpmrajan̄ ctopok n̄oro n̄epē-
Hacmakihelup saabrhk ctreppukybab, uo posrjaj̄ n̄oro ctpabn̄ biłgrybabca 6e3

yacrbj aboe n̄nribphnx no3nrahi.

içtahui. Tlu ac poscijuybahra 6yjo jomnraho 29 cbički, y ctpabi 6pazin
jebatn̄ tomb n̄oro ctpabn̄ tpn̄ cktatohpca 3 n̄oro ckap̄ ha ajpeccy pihnx
ckatjihictho, ak m̄itrepjhns Marajachckn̄ ođiačchñ cya 15 6epe3ha 1999 poky. 3
saabrhk takok brakab, uo n̄olo ctpabn̄ he n̄npihanacp ocođanboto

n̄oro tlu baptoj, he 6yjn̄ biłmobilimn̄ 6ođ jocrahimn̄.

ichybabj. Apymethn̄, habejehi oprahamn̄ ruzan̄ tlu ođiprytbahra tpmahra
toto, uo bih hamaretcia n̄epemkoxint̄ bctahobrehho icthnh̄ y ctpinh̄, he
tpmahn̄ b 3amogijkhomy yb'ahenh̄ n̄opotato tpnrajato hacy, ockijpk̄ n̄orkasib
112. Saabrhk ctreppukybab, uo he 6yjo heođxijhochti 6pat̄ n̄oro tlu bapty i

a) *Tlođahra compi*

2. Pođmyhict̄ tpnrajocci tpmahra n̄ia baptoj

cepia A, № 319-B, c. 49, n. 51).

cepia «Machcy püpotn̄ Týpehahnn̄» (Mansur v. Turkej) tlu 8 hepbah 1995 poky,
ctpabi, ječatb micauib i tictb jhib (Jnb., hanpukta, mutatis mutandis, pümehn̄ y
pokn̄, ječatb micauib i tictb jhib, akn̄ tpmab mik 3amahahnojato ta jatoto
akro 6yjo bapto tlu bapty 29 hepbah 1995 poky, kke n̄epedybaba tlu 1998 poky saabrhk,
Tlpo te Cya Mae bpxaybabn̄ tlon fakt̄, uo cthom ha 5 tpmabn̄ 1999 poky.
nocrahobrehho Marajachckn̄ micckn̄ cijom pümehn̄ tlu 3 cepn̄a 1999 poky.
jab micauib i tbađiutb jeberatb jhib, akn̄ tpmab mik 3amahahnojato ta jatoto
za kn̄tepiem ratione temposi, Cya Moke bapto jo ybari n̄inie n̄epiloj a ojnj pik,
111. Ockijpk̄ n̄epiloj jo 5 tpmabn̄ 1998 poky he n̄iztatae tlu 3opnčnuk̄io Cya
yb'ahenh̄ cthobn̄t̄ n̄otnpi pokn̄, ojnj micauib i n̄otnpi jhib.

Takn̄ n̄inom, saabrhk n̄epedybaba saabrhk a 3amogijkhomy

shahenh̄ n̄yhykt̄ 1 (a) crati 5 Kohrehuji.

1999 poky saabrhk biłgrybab n̄okapahra 3a n̄opokon komettehoro cya y
bpxoxbahnx tlu ac bñecchha n̄opok̄, he bñinrae ha tlon fakt̄, uo 3 cepn̄a
tpnrajato i n̄icna bkađahoi jatn̄ y 3bäky 3 posrjaj̄om ođnhybabeh̄, he
micckn̄ cya n̄oro 3acyjnr̄ i bñicic n̄opok̄. Tlođajpme tpmahra tlu baptoj, akc
n̄oro 6yjo 3apetutoraho, a sakihnjocca 3 cepn̄a 1999 poky, koin Marajachckn̄
ctpabi 3amogijkhe yb'ahenh̄ saabrhk posnrajocca 29 hepbah 1995 poky, koin
n. 9, tra 3rađahy n̄inie ctpaby «Lagita püpotn̄ Italijsi», n. 147). Takn̄ n̄inom, y tlu
Himéahnn̄ (Wemhoff v. Germany) tlu 27 hepbah 1998 poky, cepia A, № 7, c. 23,
içtahui (Jnb., cepia ihmux jkjeper̄, pümehn̄ y ctpabi «Bemrof f püpotn̄
jebh bñecchha n̄opok̄, haribj akuto take pümehn̄ tpmahra cya n̄epiloj
gepetpca jo ybari, e ajebh bñatia ođnhybabehoro tlu bapty, a 3abepmehn̄ —
yb'ahenh̄, bñnobižho jo n̄yhykt̄ 3 crati 5 Kohrehuji, nohartkom n̄epiloj, akn̄

110. Hacmtepeđ Cya harajye, uo tpu cthobrehho tpnrajocci 3amogijkhoro

cepia, i 3abepmehn̄ 3 cepn̄a 1999 poky

5 tpmabn̄ 1998 poky, koin Kohrehuji hagpaja n̄inocci uojo Pocićckoj

Harabichts ootphythorahoi mijo3pi B Tomy, uo 3aapeutobaha cocoba bnhnra nparontopyumehhia, e ymboio sine qua non jnia sakohociti tpmrajoro tpnmahha nji Cyia nohnech Bctahobnti, in ichybarin ihui niictabar nja no36arjehha Cbo6oju, Tomy baptho, atje 3 acom harabichts takoi nijo3pi npeccrte gytn jocatapho. Tomy nji ybarin B upomy Bi3uhouehhi (JNB, hanpukta3, piuhenna y cnpabri «Kort nporti lcnahhi» (Scott v. Spain) Bia 18 rpyjaha 1996 poky, Reports 1996-VI, c. 2399-2400,

Особі засоби забезпечення, зокрема кримінальна поліція та прокуратура, мають право виконувати певні функції, які відносяться до компетенції суду. Це дозволяє їм виконувати певні функції, які відносяться до компетенції суду, але якщо вони виконують ці функції, то вони виконують функції суду. Це дозволяє їм виконувати певні функції, які відносяться до компетенції суду, але якщо вони виконують ці функції, то вони виконують функції суду.

(i) *Llpuhūun, ecmahoreati npeluedehmoho npakmucho Cyoy*

b) *Oyihka Cyd*

113. *Ypač trebujkýbar, užo 3ařehnka byžo 3aapeutobačo ha třinužtci, užo hotepřijinx, užo 6pačin yhacth y posratači.*

6ybahna nii rapporto 6yb 3ymoruehnni hnsprkoro skrictro crjictrba, heogifphyto-
baahmn cuspogamn crjihnx oprahib 36itpumtn kirkikictr myhktib B o6rnhybarsib-
homy ninchobrky n bljucyhtictr harsiekholo kohtpoato 3a crjictrbm 3 goky
harmijobinx ihctahui. Y 3b'asky 3 unm 3aabrhk mocojsatepca ha ninchobrkn
Marajachpkoro Mjcpkoro cyly Biil 3 cepnhn 1999 poky (Jnb. myhkt 80 Bnule).

118. *Tiucy mobilityn banktatihe nune, Cyu bnshe, mo tictabn, armn kepy-
ui cboi xapaktepnctink.*

*bauncia oprahn btsan tta bntparahna tpmahna saabnka ni bapto, mo ha
noatkoomy etam 6yin biutobihnn ta jocatihnn, is tnhom acy btpatini*

*316pahhi horix jokabi tchabri takjicrabn hemnyhe tpmahna cobe shahhh.
tta nomiuehna saabnka ni bapty. Ozhak mpr noatkoomy posciuyrashni it
noro obnhybaytob, morn ha noatkoomy etam 6yin jocatihno tictabro
aybahno p3am 3 uio3p0 o y bnhenehi saabnkom tpa3onopyumehna, a komy
mokjirnx jin saabnka b nepio, mo posciuyrash.*

*117. Cyu nojotkxetica 3 tm apymethom, mo pnsnk nepeukojkahna posci-
mokjirnx jin saabnka b nepio, mo posciuyrash.
faktopn, aki morin 6 uio3mochtpybarin 6tpythorahichr nogoiorah cto3obho
i 8 1999 pokax. Y noctahobax uporo cyuy hemne jokhnx brakibok ha 6yip-aki
bnchobkn, tnmachom ak uj 06ctabnhi 3ajimuanica hemihnn i 8 1997
brakab y cobe my piuehni jokhnx faktnhnx 06ctabn, aki 6 nitrebpijn noro
mo, ha biutiy biu noctahoban chihoro biu 29 hepbna 1995 poky, micrkn cyu he
toto, mo bih nepeukojkxatme posciuyrashno cuparn, Cyu 3beptae yary ha te,
saabnka ni bapto, aky harib Marajachckn micrkn cyu, a came — pnsnk
c. 2401, n. 78). Mo cto3yetrca ihuoj tictabn jja nojotkxatme ctpoky tpmahna
(jnb., hanpukta, tra3ane piuehna y tchabri «Kort nport lctahii»,
takoro tpa3onopyumehna xoy i e bskjirnm faktopom, he mok 6yin ejnhoh
kictp tpej'arrehn xomy obnhybayhp.*

*116. Cyu harjye, mo i chybarhna 6tpythorahoi uio3p0 y bnhenehi oco6o
etica, 3anmabc a fapcnfikauieko jokabi. Y piuehni takok biutahajaca tak-
cpsi jokymethn, heoxixhi ctiicty, 3ajimchoobar tnc ha crikbi, akr ctreptuky-
nepeukojkxar nprobjejhno posciuyrash, biutobihno hajtan nebhj garkib-
piuehna tpo nomiuehna saabnka ni bapty crato trepkjekhn npo te, mo bih
Jja Cyu 33ahaae, mo ochobhno tpmihno yxajehna 29 hepbna 1995 poky*

*baapto (jnb. nyhkt 43 i 46 nune).
1997 poky — tta bntparahna nojotkxatme ctpoky tpmahna saabnka ni
bnkopnctobrybarinica micrkn cyuom i parhme — 27 rpyhna 1996 poky i 8 cepnah
ictnn (jnb. nyhkt 69 nune). Cyu 3aybakye, mo ahajoriyah 6tpythorah
toto, mo b p3i 3bjiphehna tskjekto nej'arrehn xomy obnhybayhp i pnsnk
saabnka tpo 3bjiphehna tskjekto nej'arrehn xomy obnhybayhp i pnsnk
temporis, Marajachckn micrkn cyu motnbyar biutxutnehna klootrahna
(a) *Tidmean da mpumahna nido eadmo**

(ii) Sacmocyaahna eukadennu enue npuhuunie y uju capaei

1998 poky, Reports 1998-VII, c. 2978, n. 102).
n. 74, tra piuehna y tchabri «L. A. nport lphuhi» (L. A. v. France) biu 23 bepechha

3AKOHM».

122. Ізархнк скакунів, усі орпітотрабічні, бігчийтих потріяного кінніх
харіпнх обрніться, що відповідає їхнім розмірам, але з підвищеною
тою біноміальну тауктію і зменшеною активністю.

III. СТРЕЛКОВЫЕ НОРМЫ ДЛЯ КОМПАНИИ 1 СТАДИОНА КОМБАТ

121. Ha mictarii nirkajjejeto nime Cyja joxožinti bincobry, mo nepejoi samodikho yb'zhehha saabrhka nepebernuye «pozymnni ctopk». Otkre, gyojo jomyumeho nopyumehha myhkyj cratti s Kohrehuji.

(y) BUCHOGOK

Takm nihom, oherihin fakt, uo sartarybahha posiriyi ctpabn he mokha buntaparbatn ahi cktajhictio ctpabn, ahi noberjihko sambhaka. Bpxoxyohn oco6imnbocti poscjhlybahha i tpbasai 3atpmkn b cyjoromy posiriyi, Cyj Babake, uo oprahni biazin b ujin ctpabri he jizjin 3 hajekhodo munukictio.

Любопытно, что факт, что в городе Старый Оскол, напоминающем Тулу, в 1997 году, избрали первого женского мэра в России, неизвестен даже в СМИ.

120. Много национального языка в Марийской Республике, а также в Марийской АССР и Марийской АО. Важно отметить, что в Марийской Республике и Марийской АССР национальный язык имеет статус государственного языка. В Марийской АО национальный язык имеет статус регионального языка.

119. Модо то пірамідії відмінної квалітації, але з більшими відхиленнями від норми. Важко відрізнити відхилення від норми від відхилень від відмінності. Важко відрізнити відхилення від норми від відхилень від відмінності.

(b) Type of a company

A. Період, який має братися до уваги

123. Заявник стверджував, що період, який має братися до уваги, розпочався 8 лютого 1995 року, коли проти нього було порушено кримінальну справу, а завершився 31 березня 2000 року, коли Магаданський міський суд постановив друге рішення в його справі.

Уряд наполягав на тому, що цей період тривав з дня направлення справи заявитика на розгляд до Магаданського міського суду 6 лютого 1996 року до дня постановлення цим судом першого рішення 3 серпня 1999 року.

124. Суд нагадує, що період, який має братися до уваги при встановленні тривалості провадження, розпочинається з дня, коли особі пред'явлено «обвинувачення» в автономному і фактичному значенні цього терміна (див., серед інших джерел, рішення у справах «Корильяно проти Італії» (*Corigliano v. Italy*) від 10 грудня 1982 року, серія A, № 57, с. 13, п. 34, та «Імбріекія проти Швейцарії» (*Imbrioscia v. Switzerland*) від 24 листопада 1993 року, серія A, № 275, с. 13, п. 36). Завершується цей період встановленням обґрунтованості обвинувачення або припиненням провадження.

Таким чином, період, який має братися до уваги в цій справі, розпочався 8 лютого 1995 року, коли заявник став підозрюваним у справі про незаконне привласнення коштів. Стосовно завершення цього періоду, Суд зауважує, що після ухвалення 29 вересня 1999 року рішення про зняття обвинувачень, які не були включені до вироку міського суду від 3 серпня 1999 року, 30 вересня 1999 року заявникові було пред'явлено нове обвинувачення на основі тих самих фактів. Суд зазначає, що нове обвинувачення було частиною початкової кримінальної справи № 48529, яку було порушено 8 вересня 1995 року. З огляду на ці обставини, а також враховуючи часові межі пред'явлення нового обвинувачення, Суд доходить висновку, що днем завершення періоду, який має братися до уваги, є 31 березня 2000 року, коли міський суд постановив своє остаточне рішення.

Таким чином, період, який береться до уваги, тобто з 8 лютого 1995 року до 31 березня 2000 року, тривав 5 років, 1 місяць і 23 дні і включав лише провадження в суді першої інстанції, незважаючи на значну кількість додаткових процедур. І хоча юрисдикція Суду за критерієм *ratione temporis* поширяється лише на період після 5 травня 1998 року, тобто дня набрання чинності Конвенцією щодо Російської Федерації, Суд має право взяти до уваги стан проваджень на цей момент (див., серед інших джерел, *mutatis mutandis*, рішення у справі «Ягчі і Саргін проти Туреччини» (*Yağcı and Sargin v. Turkey*) від 8 червня 1995 року, серія A, № 319-A, с. 16, п. 40).

B. Розумність тривалості проваджень

125. Суд нагадує, що розумність тривалості проваджень має розглядатися у світлі конкретних обставин справи із врахуванням критеріїв, встановлених прецедентною практикою Суду. Зокрема, слід враховувати складність справи,

поведінку заявника та компетентних органів. В останньому випадку варто також узяти до уваги те, яке значення ця справа має для заявника (див., серед інших джерел, згадану вище справу «Кудла проти Польщі», п. 124).

1. Подання сторін

126. Щодо складності справи, заявник посилається на висновок Магаданського обласного суду від 15 березня 1999 року про те, що ця справа не є особливо складною і тривалі затримки в її розгляді необґрунтовані.

Стосовно його власної поведінки, заявник стверджував, що всі подані ним скарги мали на меті прискорити розгляд справи. Крім того, положення статті 6 Конвенції не вимагає від нього активного сприяння судовим органам, а його спроби використати засоби правового захисту не можуть ставитися йому за вину.

Що стосується поведінки органів влади, заявник вказував на низьку якість попереднього слідства та недоліки, які мали місце на стадії розслідування, що було встановлено Магаданським міським судом 3 серпня 1999 року. Крім того, міський суд і сам порушив норми національного процесуального законодавства, не забезпечивши строки початку судового розгляду, встановлені статтями 223-1 і 239 Кримінально-процесуального кодексу. Заявник зазначає, що під час слухання суд допитав лише дев'ятьох свідків. Він також посилився на факт усунення з посади судді, який розглядав його справу, що не мало жодного стосунку до заявника, і на факт направлення його справи до Хасинського районного суду, що не сприяло прискоренню провадження.

127. Уряд визнав: вивчення справи заявника відбувалося протягом тривалого періоду, але заявив, що він не був нерозумним. Уряд наполягав, що такий тривалий розгляд справи заявника був спричинений особливою складністю та обсягом справи, а також необхідністю проведення повного і всебічного розслідування.

Окрім того, заявник сам сприяв довшій тривалості проваджень, подаючи численні скарги, включно з повторними зверненнями з клопотаннями, які раніше були відхилені. У цьому зв'язку Уряд посилається на висновки Магаданського міського суду від 15 липня 1999 року та 22 липня 1999 року про те, що численні прохання заявника, з якими він звертався під час судового розгляду, мали на меті зумисне затягування проваджень. Клопотання заявника про направлення його справи до іншого суду в період між слуханнями також затягували судовий розгляд. Уряд зазначав, що 30 % матеріалів справи — це скарги та клопотання заявника.

Уряд також зауважував, що строк запобіжного ув'язнення заявника був зарахований до строку відбування ним покарання. Тому тривалість запобіжного ув'язнення заявника жодним чином не вплинула та загальний строк його перебування під вартою.

Нарешті, Уряд наголосив, що органи влади виявили гуманність стосовно заявника, оголосивши амністію, завдяки чому його було звільнено з-під

варти до завершення строку покарання, незважаючи навіть на той факт, що він не відшкодував збитків, яких завдав банку і його численним клієнтам.

2. Оцінка Суду

a) Складність справи

128. Суд зазначає, що провадження, у яких заявник виступав єдиним обвинуваченим, були пов'язані з фінансовими правопорушеннями; його справа містила значну кількість доказів, окрім того, існувала потреба допитати ряд свідків. Однак Суд звертає увагу на той факт, що з 7 травня 1997 року, коли слухання було відкладене, і до 15 квітня 1999 року, коли його було поновлено, жодних слідчих дій не проводилося.

Суд погоджується з висновком національного суду про те, що справа не була настільки складною, щоб цим можна було виправдати затримки в розгляді (див. пункт 69 вище).

Таким чином, тривалість проваджень у справі не можна виправдати складністю справи або потребами попереднього слідства.

b) Поведінка заявителя

129. Суд констатує, що за час судового розгляду справи заявник подавав численні клопотання як під час слухань, так і в перервах між ними. Суд нагадує, що стаття 6 Конвенції не вимагає від особи, обвинуваченої в кримінальному правопорушенні, активного сприяння судовим органам (див., наприклад, рішення у справі «Доббертен проти Франції» (*Dobbertin v. France*) від 25 лютого 1993 року, серія A, № 256-D, с. 117, п. 43).

Суд зазначає, що клопотання заявителя, з якими він звернувся під час слухання 15 квітня 1999 року, національний суд визнав такими, що спрямовані на перешкодження розгляду справи. Проте немає жодних свідчень того, що поведінка заявителя в інші періоди слухань, а саме — з 11 листопада 1996 року до 7 травня 1997 року та з 20 грудня 1999 року до 31 березня 2000 року, також сприяла затягуванню розгляду.

Що стосується клопотань, поданих заявителем у період між слуханнями, Суд зауважує, що вони головним чином стосувалися питання затягування судом першої інстанції розгляду його справи. Суд не вважає, що ці клопотання спричинилися до уповільнення розгляду справи, особливо з огляду на ту обставину, що жодних дій з приводу цих клопотань вжито не було. Немає сумніву, що справа заявителя була передана до іншого суду з метою прискорення розгляду, проте не можна критикувати заявителя за те, що він заперечував проти такого передання, особливо враховуючи той факт, що в кінцевому результаті вона не сприяла жодному просуванню в розгляді його справи.

Суд також відзначає, що лише одного разу, 8 серпня 1997 року, слухання довелося відкласти через неявку адвоката заявителя.

130. Суд вважає, що хоча заявник і несе відповідальність за певні затримки в розгляді справи, його поведінка суттєво не спричинилася до затягування проваджень.

(с) *Поведінка національних органів влади*

131. Як уже згадувалося вище, в розгляді справи мали місце значні затримки, які не можна виправдати ані складністю справи, ані поведінкою заявителя. Зокрема, протягом майже двох років перебування справи на розгляді в суді першої інстанції, а саме — з 7 травня 1997 року до 15 квітня 1999 року, не проводилося майже жодних дій.

132. Суд відзначає той факт, що протягом усього періоду розгляду справи заявителю перебував під вартою і вимагав від судів, які розглядали його справу, докласти всіх зусиль для швидкого здійснення правосуддя.

133. Суд також констатує, що після винесення вироку Магаданським міським судом 3 серпня 1999 року та рішення від 29 вересня 1999 року про зняття решти обвинувачень органи влади пред'явили заявителю нові обвинувачення на основі тих самих фактів, таким чином іще більше затягуючи провадження, які на той момент тривали в суді першої інстанції вже понад чотири з половиною роки.

134. Суд вважає, що органи влади не виконали свого обов'язку виявляти належну ретельність під час розгляду справи, особливо після набрання чинності Конвенцією 5 травня 1998 року.

3. Висновок

135. Враховуючи зазначене вище, Суд вважає, що тривалість проваджень у справі не відповідає вимозі «розумного строку». Отже, було допущено порушення пункту 1 статті 6.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

136. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткову компенсацію, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сatisфакцію».

A. Матеріальна шкода

137. Заявителю вимагав відшкодування збитків за такими позиціями:

1) 130 599 доларів США як компенсацію за втрату ним як голови Північно-східного акціонерного банку заробітної платні за період тримання його під вартою з липня 1995 року до 20 квітня 2000 року;

2) 203 000 доларів США як компенсацію за втрату заробітної платні в іншій компанії, яка його звільнила через арешт;

- 3) 500 000 доларів США як компенсацію за втрату майна компанії після його арешту;
- 4) 8 600 доларів США як компенсацію за втрату автомобіля;
- 5) 11 734 376 доларів США як компенсацію за втрату прибутків від акцій, які він не міг продати за ринковою вартістю в 1995 році;
- 6) 436 226 доларів США як компенсацію за втрату контрольного пакета акцій підприємства, яке в 1997 році було оголошено банкрутом.

Загальна сума компенсації за матеріальну шкоду, що її вимагав заявник, становить 13 012 702 долари США.

138. Уряд заперечував проти цієї вимоги.

139. Суд нагадує, що він присуджує грошову компенсацію, згідно зі статтею 41, лише коли повністю доведено, що заявлені втрати та шкода справді є наслідком встановленого ним порушення.

Стосовно вимоги в пункті (1), Суд зазначає, що заявника було засуджено, а період його запобіжного ув'язнення було повністю зараховано до строку покарання. Таким чином, Суд вважає, що ця вимога не підлягає задоволенню.

Що стосується решти вимог, то, на думку Суду, не було встановлено прямого причинного зв'язку між стверджуваною шкодою та порушенням Конвенції, яке встановив Суд.

З огляду на це, Суд відхиляє вимоги заявника щодо компенсації матеріальної шкоди.

В. Моральна шкода

140. Заявник вимагав 9 636 000 французьких франків як компенсацію за моральну шкоду.

141. Уряд наполягав, що вимога заявника є надмірною і що визнання порушення саме по собі становить достатню справедливу сatisфакцію.

142. Суд вважає, що тривалість запобіжного ув'язнення заявника в подібних умовах, так само як і тривалість розгляду кримінальної справи, вочевидь викликали в нього почуття відчаю, невпевненості та тривоги, які не можуть бути компенсовані лише визнанням порушення.

143. Керуючись принципом справедливості, Суд присуджує заявникові загальну суму 5 000 євро як компенсацію за моральну шкоду.

С. Судові витрати

144. Заявник стверджував, що його витрати на оплату послуг адвоката під час проваджень в національних судах становили приблизно 40 000 доларів США.

145. Уряд вважав цю вимогу необґрутованою та надмірною, беручи до уваги тогочасні розміри гонорарів адвокатів у віддаленій Магаданській

АЕХИЯ БИНДАРН, НИЖЕЦ ТИН БИЛГОТКОРЫНЬ ИЙХКИН.

Bunge Cym;

(iii) ojab-akkin nogaator, akin moké militartan crahenehho is sa3haqehnx

(ii) 3 000 (tipi tincati) Eppo ak komthechajlo za cyajobi bntpatn;

(ii) 5 000 (пять тысяч) ЕБРД и Комитета по защите прав потребителей;

KyPCOM ha jeho hochaři všechna upozornění příjemná.

a) 30 importrom tpmicahoro ctpoky biu jura, koin ue pimehha crache ocratohnn, jepkabba-bumobua, bimobuiho jo tyhky 2 catti 44 Kohbehui, torhnn, kohbeplauieo a pocincpki py6ui 3a omlihnn

4. *Ulocmaobae*

3. Номинальные, то есть должностные поименные склонения глаголов в форме глагола в настоящем времени.

2. *Illocutionary act*, то южно-китайское слово, означающее вынужденные обстоятельства.

1. *Jlocmahoagae*, uo byjo jolyumeho topyumeha ctarmi ; Kohbehui.

HA LNX HILCTABAX CYA QJHORJHOCHO

oahky uljice ipn Bucoskobi uhyrtn.

14/. Чъд бакък, то б пади хесбоеахои чисти мори бътн хапохарий
бълготкин бъзмили рпахнхой крејнхой црабки Ерпоменкпкоро нехтпажпхори

U. BIAŁOGÓRKA PA31 HEGBOEPAČHOI CHHATAN

146. Cyž harajye: užo bržohanty cymn cyžiorox bntpat y komehečanjo, aka upnycyžkjetpca ha tilictrabi crati 41, Mae gyžn jobežeho, uži bntpatn gyžn faktinhhmn n heoðxiljhamn, Main miche 3 metož samodolitħha bctrahobrieħomy toplyumeħħo Kohbeħu iż-żu bilt-korajbarha nito hachidżkib i jañiċċobajna b posyminx Mekax (Jne, hanpukta), cnpaby «Hilpceh i Nohoco nporti Hobbeħi» (Nielsej and Johnsen v. Norway) [GC], № 23118/93, u. 43, ECJR 1999-VII).

Matepija, nožati saabħinkom, cbiżżejk, užo ntoro cyžjor bntpatn gyžn nožati jokymetn, aki jnne aktorko miftreplukkijot cym, aki biżi bnmara. Bntpatn, hamarahha minn jidherha jaġi salib. Lopote saabħink jaġi biex aktorko miftreplukkijot cym, aki biżi bnmara. Bntpatn, akn biżi saaħbar, he gyžn nožati jaħalli binkjinhoo 3 toplyumeħħam crati 3, nyħkty 3 crati 5 ta nyħkty l-cratti 6 Kohbeħu.

Ha modo jymerk, öyijo 6 joulutpäivä, aikoin Cytia nocturnorbis, tuo sactepekehhaa numpohterka tynnähmi ha tepijo, tynmähha saarehunka niin baptoko niin hac nyperejehha noiteejahpo ro osojijybaraha. Tpote heogxijho matn ha ybari, tuo posumppokarjaphe tyymähchenä tekcty sactepekehha b tin actini, tuo ctocyetpca

1. ЗАСТЕПЕКЕХНЯ, сподієні Погідно Мукарія 3 і 4 грудні 5 Кобенчук, топкаетпса засіточання небухн хопм Кінміхажіпо-шпугесяяліпюро Коїеккы PPFCP біл 27 көртін 1960 пօркы (КТК) 3 тоғарымн міншамн мәжіо мәпнегіпн залогілжілоро үрізгепеңн. Не застеpeкeхня тақож нонупротпса ha мәпнегіпн залогілжілоро үрізгепеңн. ЗАСТЕПЕКЕХНЯ, засцеpeкeхня he нонупротпса ha мәбій ақтінү залогілжілоро үрізгепеңн. ЗАСТЕПЕКЕХНЯ, засцеpeкeхня he нонупротпса ha мәбій ақтінү залогілжілоро үрізгепеңн. ЗАСТЕПЕКЕХНЯ, засцеpeкeхня he нонупротпса ha мәбій ақтінү залогілжілоро үрізгепеңн.

Зарядом я тоjjи то jyмky моix kօjeր, Bnցjօրինքy 3 tپpօրյու մicլ cтpաbн. Arie
tپn upomy, paxoրyօn nрaబoր y shayumicb piuehna CyԱ, a Bbакao 3a heo6xij-
he haբecTn Jերkј 3aybакeհnա.

OKPEMA AYMKACVAKAI KOBUREA,
AKA BIRATEPCA 3 NO3NHLIEO BIRPUOTI

• 11 •

Jlapadophoeho: K.-U. K.

Більшість зо тварин 2 та 3 роки відома як худобина. Кобілки, які
підтримують вагу та здоров'я, є засобом для підвищення продуктивності та
зміцнення стада.

Cekpetap CyAY
Widuc; C. Jouke,

Yitzhak Rabin
Prime Minister of Israel

2002 poky, Bumobilo jo ny hantib 2 i 3 nparanta 77 Petramethy Cyaly.
Yanheno ahrininkroa mboho i nobiomereho y nincmobiin fopmi 15 jinha

3. Biduxuaré peility nimor 3aabhuuka njo chpabeytunby catnifakkuho.

статті 97 КПК, могло б створити підстави для певних висновків про те, що подовження строків тримання під вартою в обсязі, більшому за строки, встановлені частинами 4–7, є законним у випадках: коли обвинувачена особа та її адвокат не можуть ознайомитися з матеріалами справи до завершення граничного строку тримання під вартою, коли обвинувачена особа та її адвокат звертаються з клопотанням про направлення справи на додаткове розслідування або коли суд направляє справу на додаткове розслідування після завершення строку тримання під вартою.

Таким чином, застереження, зроблене Росією щодо пунктів 3 і 4 статті 5 Конвенції, застосовується не лише до процедури взяття під варту (яка, до речі, змінюється докорінно з 1 липня 2002 року, коли набирають чинності відповідні норми КПК), а й до інших періодів запобіжного ув'язнення. У цьому зв'язку необхідно визначити, чи містить термін «запобіжне ув'язнення» період тримання під вартою після передання справи до суду.

2. Російське кримінально-процесуальне законодавство розрізняє дві категорії запобіжного ув'язнення: тримання під вартою на час проведення попереднього розслідування («за слідством») і тримання під вартою на час розгляду справи в суді («за судом»). Ця відмінність знайшла своє відображення у Федеральному законі від 13 червня 2001 року, який обмежив строки розгляду кримінальної справи шістьма місяцями. Однак у пункті 110 свого рішення Суд, посилаючись на норми свого прецедентного права, дійшов висновку, що до запобіжного ув'язнення входить весь період з дня поміщення особи під варту і до дня винесення судом вироку. Зрештою, для затриманого, який перебуває в переповненій камері, немає великої різниці в тому, чи вважається його ув'язнення таким, що належить до періоду попереднього розслідування, чи до періоду судового розгляду, та чи мало воно місце до набрання чинності Конвенцією щодо держави-відповідача або після. Ця відмінність, проте, може бути важливою для Суду, якщо він визнає за державою свободу самостійної оцінки в питаннях визначення розумності строків тримання під вартою.

Заявник перебував у запобіжному ув'язненні на час попереднього розслідування з 29 червня 1995 року (коли його було взято під варту) до 19 червня 1996 року (коли обласна прокуратура направила справу до Магаданського міського суду), тобто одинадцять місяців і двадцять два дні, що є меншим за граничний строк у вісімнадцять місяців, встановлений пунктом 2 статті 97 КПК і після завершення якого обвинувачений підлягає негайному звільненню (пункт 3 статті 97 КПК). Цей проміжок часу не може бути поставлений на карб державі-відповідачеві, оскільки він передував моменту набрання чинності Конвенцією щодо Росії (несумісно з критерієм *ratione temporis*).

Запобіжне ув'язнення заявитика на час судового розгляду тривало до 3 серпня 1999 року, коли Магаданський міський суд постановив своє перше рішення, тобто три роки, один місяць і двадцять один день (як встановлено Судом вище в пункті 110 його рішення). Не варто забувати про те, що затримки з

винесенням вироку і, як наслідок, тривале перебування заявитика під вартою були частково спричинені клопотаннями заявитика про відвід суддів та про передання справи на розгляд до іншого суду, а також заміною адвокатів та їхньою неявкою в суд, з чим Суд частково погоджується в пункті 130 свого рішення. Ці затримки загалом становлять один рік і три місяці. Це, звичайно, не вправдовує процесуальну тяганину з боку самих судів, але безумовно створює іншу картину запобіжного ув'язнення заявитика на час судового розгляду.

Нарешті, направлення справи на додаткове розслідування і постановлення Магаданським міським судом 31 березня 2000 року другого вироку у справі подовжили строк тримання під вартою ще на сім місяців, відповідно до пункту 7 статті 97 КПК.

Таким чином, заявитик провів під вартою п'ять років, один місяць і двадцять три дні, з яких чотири роки, дев'ять місяців і два дні — у слідчому ізоляторі № 1 м. Магадана. Це не може вважатися розумним строком тримання під вартою в цілях пункту 3 статті 5 Конвенції, незважаючи на обставини, викладені мною вище. Згідно з пунктом 8 статті 97 КПК, заявитик кілька разів звертався до суду з проханням про судову перевірку законності й обґрунтованості тримання його під вартою. Тим самим він вичерпав усі доступні йому в цих цілях національні засоби правового захисту.

3. Що стосується питань, які постають на підставі пункту 1 статті 6 Конвенції (справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку), то Суд, на мою думку, на жаль, знахтував тим фактом, що заявитик не використав своє право на оскарження вироку від 3 серпня 1999 року, тим самим залишаючи питання про вичерпання національних засобів правового захисту відкритим. Щоправда, аргументи заявитика підкріплюються тим фактом, що цей вирок не став остаточним, беручи до уваги додаткове розслідування та новий вирок, винесений 31 березня 2000 року.

4. На підставі наведених вище міркувань я вважаю за доцільне погодитися з думкою моїх колег стосовно порушення статті 3, пункту 3 статті 5 та пункту 1 статті 6 Конвенції, але думаю, що розмір компенсації, зазначений у пункті 143 рішення, варто було б визначити окремо для кожного встановленого порушення.

ТОЛСТОЙ-МИЛОСЛАВСЬКИЙ ПРОТИ СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА (TOLSTOY-MILOSLAVSKY V. THE UNITED KINGDOM)

У справі "Толстой-Милюславський проти Сполученого Королівства"¹

Європейський суд з прав людини, засідаючи палатою — згідно зі статтею 43 Конвенції про захист прав людини та основних свобод (Конвенція) та відповідними положеннями Регламенту Суду "A"², — до складу якої увійшли судді:

- п. Р. Рюссдаль (R. Ryssdal), Голова Суду
- п. Б. Волш (B. Walsh)
- п. К. Руссо (C. Russo)
- пані Е. Палм (E. Palm)
- п. І. Фойгель (I. Foighel)
- п. Р. Пекканен (R. Pekkanen)
- сер Джон Фріленд (Sir John Freeland)
- п. Б. Репік (B. Repik)
- п. П. Ямбрек (P. Jambrek),

а також Г. Петцольд (H. Petzold), Секретар Суду,

після нарад за зачиненими дверима 26 січня, 24 лютого та 23 червня 1995 року постановляє таке рішення, винесене в останній із зазначених днів:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа передана до Суду Європейською комісією з прав людини (Комісія) 11 березня 1994 року, в межах тримісячного строку, передбаченого пунктом 1 статті 32 та статтею 47 Конвенції. Справу розпочато за заявою (№ 18139/91) проти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, поданою до Комісії на підставі статті 25 громадянином Сполученого

Примітка Секретаря Суду:

¹ Справі привласнено номер 8/1994/455/536. Перше число позначає порядковий номер у списку справ, переданих до Суду у відповідному році (друге число). Останні два числа вказують на порядкові номери справи у списку справ, переданих до Суду від часу його створення, і в списку відповідних початкових заяв до Комісії.

² Регламент Суду "A" застосовують до всіх справ, переданих у Суд до набрання чинності Протоколом № 9, а після цієї дати лише до справ стосовно держав, що не взяли на себе зобов'язань за цим Протоколом. Він відповідає Регламенту, який набрав чинності 1 січня 1983 року, зі змінами, внесеними кілька разів пізніше.

Королівства графом Миколою Толстим-Милославським 18 грудня 1990 року.

У своєму запиті Комісія посылається на статті 44 і 48 Конвенції, а також на заяву Сполученого Королівства про визнання обов'язкової юрисдикції Суду (стаття 46). Запит подано з метою отримання рішення Суду стосовно того, чи свідчать факти у справі про порушення державою-відповідачем своїх зобов'язань за пунктом 1 статті 6 та статтею 10 Конвенції.

2. У відповідь на запит, зроблений згідно з пунктом 3 (d) правила 33 Регламенту Суду "A", заявник повідомив про свій намір взяти участь у провадженні і призначив адвокатів, які представлятимуть його (правило 30).

3. До складу палати ввійшли за посадою сер Джон Фріленд, суддя, обраний від Сполученого Королівства (стаття 43 Конвенції), та п. Р. Рюссаль, Голова Суду (пункт 3 (b) правила 21). 24 березня 1994 року в присутності Секретаря Голова Суду визначив жеребкуванням імена інших семи членів, а саме: п. Б. Волша, п. К. Руссо, пані Е. Палм, п. І. Фойгеля, п. Р. Пекканена, п. Б. Репіка та п. П. Ямбрека (стаття 43 (наприкінці) Конвенції та пункт 4 правила 21).

4. Як голова палати (пункт 5 правила 21), п. Рюссаль через Секретаря Суду провів консультації з уповноваженою особою Уряду Сполученого Королівства (Уряд), адвокатами заявитика та представником Комісії стосовно організації провадження (пункт 1 правила 37 та правило 38). Відповідно до виданого після цього розпорядження Секретар отримав меморандуми заявитика та Уряду 23 і 27 вересня 1994 року, відповідно,. 28 жовтня Секретар Комісії повідомив, що представник Комісії подасть свої зауваження під час слухання.

5. 14 жовтня заявник подав додаткові зауваження до своєї вимоги згідно зі статтею 50 Конвенції.

6. Згідно з рішенням Голови Суду, відкрите слухання відбулося 21 січня 1995 року в Палаці прав людини у Страсбурзі. Перед цим Суд провів підготовче засідання.

На судовому розгляді були присутні:

a) *від Уряду*

п. І. Крісті (I. Christie), асистент-юристконсульт, Міністерство закордонних справ та у справах Співдружності, *уповноважена особа,*

п. Д. Паннік (D. Pannick), королівський адвокат, *консультант,*
п. М. Коллон (M. Collon), Управління лорда-канцлера, *радник;*

b) *від Комісії*

сер Базіл Голл (Sir Basil Hall), *представник;*